

Metoodikajuhend sisaldab plaane õpetajakoolituse õpitubade läbiviimiseks

M

ICRC

Rahvusvaheline Punase Risti Komitee Genf 2001, uuendatud 2002

Tõlge eesti keelde 2011

T +41 22 734 60 01 **F** +41 22 733 20 57

E-mail: shop.gva@icrc.org **www:** www.ehl.icrc.org

Mitte-kommertslikel ja pedagoogilistel eesmärkidel võib käesolevat materjali paljundada, tõlkida või lühendada. Siiski võib materjali sarnaselt kasutada või kohendada vaid RPRK kirjaliku loaga ning see peab kandma RPRK ja EDC logosid (saab tellida RPRK-st). Ka valitsuse poolne ametlik haridusasutus ning Punane Rist või Punase Poolkuu Rahvuslik Ühendus võivad lisada oma logo.

Avastades humanitaarõigust

Metoodikajuhend

Sisukord

1	Sissejuhatus	
	Noorte inimeste hääled: miks õppida rahvusvahelist humanitaarõigust?	6
	Kursuse plaan	7
	Kursuse moodulid	7
2	Suunitlus	
	Miks õpetada „Avastades humanitaarõigust“ (AHÕ)?	16
	Mis on AHÕ ja mida see ei ole	16
	Teie roll AHÕ õpetajana või diskussiooni juhatajana	16
	Õpetajakoolituse programmi põhiprintsiibid	16
	Õpetajate eesmärgid	17
	Programmi kohaldamine oma vajadustega	17
	AHÕ uurimisteemade lühiülevaade	17
	Õppimise hindamine	18
	Käesoleva <i>Metoodikajuhendi</i> ülesehitus	18
3	Õpetajale. AHÕ õppemeetodid	
	Õppemeetod 1. Arutelu	19
	Õppemeetod 2. Ajurünnak	20
	Õppemeetod 3. „Lihtsaid vastuseid ei ole“	21
	Õppemeetod 4. Dilemmade kasutamine	24
	Õppemeetod 5. Rollimäng	26
	Õppemeetod 6. Tõsilugude, fotode ja videote kasutamine	27
	Õppemeetod 7. Kirjutamine ja mõtisklemine	28
	Õppemeetod 8. Küsitlemine	29
	Õppemeetod 9. Rühmatöö	30
	Õppemeetod 10. Tõsilugude ja uudiste kogumine	32

Sisukord

4	Õpetajakoolituse õpitubade kavad	
	Õpetajakoolituse õpitubade struktuur	33
	Õpetajakoolituse õpitubade kavad	33
	Õpituba 1. Rahvusvahelise humanitaarõiguse tutvustamine õpilastele	35
	Õpituba 2. Rollimäng: mida saavad teha kõrvaltvaatajad?	36
	Õpituba 3. Töötamine dilemmadega: kõrvaltvaataja dilemma	37
	Õpituba 4. Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel	38
	Õpituba 5. Õpilaste mõtetest lähtuvalt: rahvusvahelise humanitaarõiguse alused	39
	Õpituba 6. Videote vaatamine: fookuses on lapssõdurid	40
	Õpituba 7. Juhtumiuuringud: mida me tegime My Lais	41
	Õpituba 8. Rühmatöö: sõja tagajärgedega tegelemine	42
	Õpituba 9. Isiklike kogemuste kasutamine: erapooletus ja võrdsus	43
	Õpituba 10. Õpitu rakendamine: noorteprojektid	44
5	Video transkriptsioon	
	Peamine arutelu: sissejuhatav uurimisteema	45
	Õpilaste vastuste organiseerimine: humanitaarsete tegude vaatlemine	46
	Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel	48
	Õpilaste arvamused: milliseid reegleid on vaja relvakonfliktides?	50
	Videote vaatamine: ettevalmistus ja arutelu	52
	Õpilaste esitlused: kui sina saaksid maailmale rääkida	55
	Isiklike kogemuste kasutamine järgnevate mõistete avamisel: neutraliteet ja erapooletus	56

NOORTE INIMESTE HÄÄLED. MIKS ÕPPIDA RAHVUSVAHELIST HUMANITAARÕIGUST?

Tšiili

- „... et muutuda sõja suhtes tundlikuks.”
- „... et teada paremini, mis toimub teistes riikides.”
- „... sest iga inimene peaks teadma, millised on tema õigused.”
- „... sest see puudutab meid kõiki.”

Djibouti

- „... sest noorukiiga on aeg, kui silmad hakkavad avanema, kui ollakse vastuvõtlik rahvusvahelise humanitaarõiguse olemusele.”
- „... tuleviku jaoks.”

Egiptus

- „... et järgmine põlvkond sellest teaks.”
- „... sest see on riigi huvides seda õppida.”
- „... sest sellest teadlik olemine muudab inimese käitumise halastavamaks ja kaastundlikumaks.”
- „... et kui sõda puhkeb, saab seda õigust kasutada.”
- „... et teada oma õigusi ja kohustusi.”

Iisrael

- „... sest on asju, mida sa üksikisikuna teadma pead.”
- „... siis sa tead, et on seadus, mis keelab sõjavangide piinamise.”
- „... see võib aidata meid, teismelisi meie endi väikestes lahingutes.”
- „... et usaldus siit ilmast ei kaoks.”

Malaisia

- „... sest me kasvame üles ja hakkame seadust järgima.”
- „... sest meie oleme tuleviku sõjaliidrid; kui me ei õpi varajases nooruses seadust, ei õpi me seda ka sõja käigus mitte.”

Norra

- „... sest meie põlvkond hakkab tegelema samade probleemidega, millega eelmine põlvkondki.”

Palestiina Rahvuslik Omavalitsus

- „... sest noorukieas kujunevad isiksus, arvamused, oskused ja hoiakud.”
- „... sest see aktiveerib inimestes rahutunnet ja vähendab sõja oma — aga kui õpetaja ise ei rakenda seda seadust, ei peaks seda ka õpetatama.”
- „... sest meie vanuses küsitakse palju küsimusi ning me tahame teada, mis on õige ja mis on vale.”
- „... noorukid saavad suureks ja hakkavad riiki juhtima; nooruses õppimine on nagu kivisse raiumine, see jääb igaveseks.”

Senegal

- „... sest on oluline teada, et sõdurid ei või teha ükskõik mida.”
- „... sest homme oleme meie täiskasvanud.”
- „... sest hiljem saame meie õpetada seda oma lastele.”

Tai

- „... et ennast kaitsta.”
- „... et teada, mis on sõjas tsiviilisiku õigused.”

Ameerika Ühendriigid

- „... sest kui me kunagi sellisesse olukorda satume, teame me, mida teha.”
- „... et teada, mis toimub, et oleks võimalik oma vastuarvamust väljendada.”

TÄHELEPANU Need on mõned noorukite poolt antud põhjendused meie küsimusele, miks nende arvates peaksid inimesed õppima rahvusvahelist humanitaarõigust. Vastused koguti fookusgrupi arutelude ajal, mis viidi läbi „seostatud piirkondades” AHÕ projekti piloottestimise käigus.

Kursuse plaan

SISSEJUHATAV TEEMA

Sissejuhatav tutvustus: kirjeldus ja ettekujutus

MOODUL 1. HUMANITAARNE VAATENURK

Uurimisteema 1A. Mida saavad teha kõrvaltvaatajad?

[tõsilood humanitaarsetest tegudest]

Uurimisteema 1B. Humanitaarsete tegude uurimine

[häälled sõjast]

Uurimisteema 1C. Kõrvaltvaataja dilemma

[dilemma stsenaarium]

MOODUL 2. RELVAKONFLIKTI PIIRAMINE

Uurimisteema 2A. Sõjapurustuste piiramine

[fotod, fotokollaažid, põhireeglid]

Uurimisteema 2B. Ajaloolised kokkulepped

[sõjategevuse näidisseadustikud]

Uurimisteema 2C. Fookuses on lapssõdurid

[fotokollaaž, video, kaart]

Uurimisteema 2D. Fookuses on jalaväemiinid

[video, kaart]

MOODUL 3. KEHTIV SEADUS

Uurimisteema 3A. Rikkumiste tuvastamine

[häälled sõjast]

Uurimisteema 3B. Võitleja vaatenurk

[dilemma stsenaariumid]

Uurimisteema 3C. Kes vastutab?

Uurimisteema 3D. Juhtumiuuring: My Lai

[video ja rollimäng]

MOODUL 4. ÕIGUSEMÕISTMISE TAGAMINE

Uurimisteema 4A. Õigusemõistmise põhimõtted

[lugemine]

Uurimisteema 4B. Rahvusvaheliste tribunalide areng

[lugemine]

MOODUL 5. SÕJA TAGAJÄRGEDEGA TEGELEMINE

Uurimisteema 5A. Sõjapurustustest tulenevad vajadused

[fotokollaaž]

Uurimisteema 5B. Sõja tõttu ümberasustatud inimestele laagri rajamine

Uurimisteema 5C. Fookuses on vangide kaitsmine

[video]

Uurimisteema 5D. Fookuses on perede taasühinemine

[fotokollaaž]

Uurimisteema 5E. Humanitaarabi eetika

[dilemma stsenaarium]

KOKKUVÕTE

Lõpetav teema. Mille poole edasi püüelda?

[video]

SÕNASTIK

KURSUSE PLAAN

KÕIGIS MOODULITES

OSKUSED				
MÕISTED	Arutelu	Eesmärkide seadmine	Tagajärgede tõendamine	Hinnanguline ulatus
Inimväärikus	Kuulamine	Rollimängud	Tagajärgede jälgimine	Hinnanguline jõupingutus
Humanitaarkäitumise takistused	Austav mittenõustumine	Lugude analüüs	Probleemi analüüs	Töö gruppides
Rasked valikud	Toetavad hinnangud koos põhjendustega	Lugude jutustamine	Vajaduste hindamine	Planeerimine
Tagajärjed	Ajurünnak	Raskete valikute analüüs	Lahenduste tõendamine	Projekti hindamine
Mitmed tulevikuväljavaated	Õiguslik argumentatsioon	Probleemi tunnistamine	Toimikute pidamine	

MOODULID

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	PÕHIKAVATSUSED
SISSEJUHATAV TUTVUSTUS	Milline on sinu kujutlus relvakonfliktist? Mida sa arvad katsetest piirata kannatusi mis neist tulenevad? Mis on inimväärikus?	Relva-konfliktide piirangud Inimväärikus Raske valik	Tavaarusaamad ja ettekujutused	<ul style="list-style-type: none"> -olla teadlik humanitaarõiguse aluseks olevatest küsimustest -olla teadlik sellest, et mõnedel humanitaarõiguses üleskerkinud küsimustel pole lihtsaid vastuseid -luua inimväärikuse esialgne definitsioon 	<ul style="list-style-type: none"> inimväärikuse kontseptsioon on peamine ja see vaadatakse taas üle kogu kursuse „Avastades humanitaarõigust“ (AHÕ) käigus -Mõnelele AHÕ käigus tekkinud küsimustele pole ühest õiget vastust ega ka kergeid vastuseid. Üks AHÕ eesmärke on leida selliseid küsimusi ning neid uurida

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	ÜLDMÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 1 Humanitaarne vaatenurk	Kes on kõrvaltvaataja? Milliste raskete valikutega seisavad silmitsi kõrvaltvaataja? Milline mõju võib kõrvaltvaatajal olla? Milles seisneb humanitaaraktatsioon?	Kõrvaltvaataja Humanitaaraktatsioon Ühiskondlik surve	1A Mida saavad teha kõrvaltvaatajad?	<ul style="list-style-type: none"> mõista, kuidas saab kõrvaltvaataja mõjutada teiste tegusid osata tuua näiteid selle kohta, kuidas kõrvaltvaataja on konfliktituatsioonides asunud elu ja inimväärlikuse kaitsele 	<ul style="list-style-type: none"> kõrvaltvaatajad on tavalised inimesed, kes konfliktituatsioonid võivad asuda elu ja inimväärlikuse kaitsele ka siis, kui nad kannatanuid ei tunne kõrvaltvaataja tegutseb tihti hoolimata isiklikust riskist või kaotusest igal maailma nurgas on tavalised inimesed astunud vastu ebainimlikele tegudele, et aidata kaitsetuid inimesi
			1B Humanitaarsete tegude uurimine	<ul style="list-style-type: none"> mõista humanitaarse teo olemust mõista sotsiaalse surve mõju eeldatavale tegutsemisele olukorras, kus on ohus kellegi elu või inimväärlikus tunda ära humanitaarsed teod, mis tulevad ette uudistes või igapäevaelus 	<ul style="list-style-type: none"> humanitaarse teoga kaitstakse neid, kelle elu või inimväärlikus on ohus, eriti sel juhul, kus kaitstavale tavaolukorras appi ei minda. Sellised aktid on sageli seotud isiklike riskidega Humanitaarne tegu, millega kaitstakse elu ja inimväärlikust, võib mõnes sotsiaalses kontekstis olla keeruline
			1C Kõrvaltvaataja dilemma	<ul style="list-style-type: none"> mõista raskusi, millega võib silmitsi seista kõrvaltvaataja, olles tunnistajaks inimväärlikust ohustavas olukorras osata analüüsida tekkivat dilemmat 	<ul style="list-style-type: none"> pajjud humanitaarse teo sooritanud on seisnud dilemma ees, kas minna appi või mitte, hoolimata enda ja kannatanu elu ja vara ohtu seadmise kumbki valikuvariant võib kaasa tuua keerukaid ja pikaajalisi tagajärgi kõigile asjaosalistele

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 2 Relvakonflikti piiramine	Milliseid piiranguid vajatakse ja miks? Kust kehtestatud piirangud tulenevad? Kuidas sõjategevust piiravad õigusaktid kujunevad?	Sõjas kohaldatavad piirangud Tsiiviiliskud, mittevõitlejad (<i>hors de combat</i>) Inimõigused Kaitse Laste vajadused Valimatu toimega relvad Relvakonflikti edasi-kanduv mõju (<i>ripple effect</i>)	2A Sõjapurustuste piiramine	<ul style="list-style-type: none"> mõista mõningaid põhjusi, miks tuleb relvakonfliktide reeglendada mõista, kuidas täiendavad üksteist inimõigused ja humanitaarõigused teada rahvusvahelise humanitaarõiguse keskseid põhimõtteid 	<ul style="list-style-type: none"> humanitaarõiguse eesmärk on kaitsta relvakonflikti ajal elu ja inimväärikust. Selleks piiratakse sõjapidamise viise ja meetodeid, et vähendada asjataid kannatusi ning kaitsta mittevõitlejaid ja võitlusega enam mitte seotud inimesi nii humanitaarõigus kui inimõigused toetuvad põhimõttele, mille järgi kaitstakse elu ja inimväärikust. Humanitaarõigust rakendatakse nimelt relvakonfliktis, sest just sellisteks äärmuslikeks puhkudeks on see mõeldudki, kuna inimõigused kehtivad igas olukorras
			2B Ajaloolised kokkulepped	<ul style="list-style-type: none"> jõuda äratundmisele, et aja jooksul on paljudes riikides välja töötatud relvakonfliktide reguleerivaid kokkuleppeid õppida tundma mõne varase kokkuleppe keelde ja nõudeid näidata seost juhtunu ja humanitaarnormide täiustamise vahel 	<ul style="list-style-type: none"> inimesed on alati püüdnud piirata sõjakoleidusi ajaloost võib leida palju näiteid kokkulepetest, mille eesmärk on olnud ohjeldada vägivalda, vähendada asjataid kannatusi ja piirata sõjapurustusi
			2C Fookuses on lapsõudurid	<ul style="list-style-type: none"> Mõista kui, laialdaselt on kasutatud lapsõudureid ja mida see on kaasa toonud mõista vanusepiirangu vajadust värbamisel teada, et alla 15 aasta vanuste laste värbamine relvarühmadesse on humanitaarõiguse rikkumine, praegu pingutatakse selle nimel, et tõsta vanusepiir 18 aastani 	<ul style="list-style-type: none"> relvakonflikti ajal tuleb lapsi kaitsta. Üks viis selleks on relvarühma värvatavate vanusepiirang rahvusvaheliselt on miinimumvanuseks määratud 15 eluaastat. Alla 15 aasta vanuste laste „vabatahtlik“ või sunniviisiline värbamine on sõjakuritegu praegu pingutatakse rahvusvahelisel tasandil selle nimel, et tõsta vanusepiirang 18 aastani

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 2 Relvakonfliktide piiramine (järg)			2D Fookuses on jalaväemiinid	<ul style="list-style-type: none"> mõista, miks on keelatud osa relvi, mis vigastavad või tapavad valimatult ja põhjustavad asjatuid kannatusi osata jälgida jalaväemiinide kasutamise tagajärgi (konflikti edasikanduv mõju) mõista, kuidas avalik arvamus ja ulatuslik teavituskampaania aitavad humanitaarõigust populariseerida 	<ul style="list-style-type: none"> mõned relvatüübid, nagu jalaväemiinid ning bioloogilised ja keemilised relvad, on keelatud, sest need ei vali ohvrit: nendega ei ole võimalik hävitada ainult võitlejaid, vaid surma saavad ka tsiviilisikud, samuti põhjustavad need asjatuid kannatusi jalaväemiinide puhul tuleb peale ohvrите kogetava psühholoogilise ja meditsiinilise kahju arvestada ka sotsiaalse ja majandusliku kahjuga, mis tekitatakse üksikisikutele, perekondadele, kogukondadele, riikidele ja rahvusvahelisele üldsusele jalaväemiinide tootmise ja kasutamise keelustamine (1997 Ottawa lepinguga) on hea näide, kuidas humanitaarõigust saab kujundada laiaulatusliku teavituskampaania toel
MOODUL 3 Kehtiv seadus	Milliseid reegleid rikutakse kõige sagedamini ja miks? Milliste dilemmaadega seisavad kõige sagedamini silmitsi võitlejad? Kes vastutab selle eest, et peetakse kinni rahvusvahelisest humanitaarõigusest?	Rikkumine Tsiiviisiku ja võitleja eristamine Ahelreaktsioon	3A Rikkumiste tuvastamine	<ul style="list-style-type: none"> osata ära tunda rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumise juhtumeid osata ära tunda näiteid, kuidas üks rikkumine võib põhjustada uusi; mõista, millised tagajärjed kutsuvad esile ahelreaktsiooni 	<ul style="list-style-type: none"> rahvusvahelise humanitaarõiguse reeglid on välja töötatud spetsiaalselt relvakonfliktis rakendamiseks humanitaarõiguse rikkumine viib sageli ahelreaktsiooni ehk vägivalda eskaleerumiseni inimesed põhjendavad asetleidnud vägivaldajuhtumeid väga erinevalt. Mäkitakse näiteks kättemaksu, asula läheduses toimuvat lahingut, arvamust, et tsiviilisikud aitavad vaenlast, ülemuste ebaseaduslikke käske jne

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 3 Kehtiv seadus (järg)			3B Võitleja vaatenurk	<ul style="list-style-type: none"> tunda ära dilemmad ja tagajärjed, mis tekivad sellises lahingusituatsioonis, kus üks eesmärk on toimida vastavalt rahvusvahelise humanitaarõiguse reeglitele mõista probleeme, mis tekivad humanitaarõigusest kinnipidamisel, kui ei ole võimalik selgelt eristada võitlejat ja tsiviilisikut 	<ul style="list-style-type: none"> vahel toob humanitaarõiguse rakendamine relvakonfliktis kaasa dilemmasid paljud dilemmasid tuleneb tsiviilisliku ja võitleja eristamise raskusest mõnikord teevad konfliktis osalejad eristamise meelega keeruliseks, mõnikord aga muutub piir hägusaks, sest lahingud toimuvad elurajoonides
			3C Kes vastutab?	<ul style="list-style-type: none"> teada, kes vastutab sõjaväes selle eest, et reegleid kinni peetakse teha kindlaks, kuidas seda kohustust täidetakse 	<ul style="list-style-type: none"> selleks et kinni pidada rahvusvahelisest humanitaarõigusest, peavad paljud inimesed täitma oma kohustusi. Kuigi humanitaarõigust rikkuda saab ka üksikisik, saab reeglitest kinnipidamise kindlustada ainult valitsuse, sõjaväejuhtide ja kõigi võitlejate koostöö rahvusvahelise humanitaarõiguse reeglite täitmine on iga rahvuse huvides
			Juhtumiuuring: My Lai Mis läks valesti? Mis läks õigesti?	<ul style="list-style-type: none"> olla teadlik eri viisidest, kuidas tavaline inimene reageerib, kui seisab silmitsi humanitaarõiguse raske rikkumisega mõista mõnda probleemi ja dilemmat, mis võib tekkida humanitaarõiguse rakendamisel ja jõustamisel 	<ul style="list-style-type: none"> võitlejad ei pea täitma ebaseaduslikke käsk tänapäevased lahingupidamisviisid võivad humanitaarõiguse rakendamise teha väga keeruliseks riikidel võib tekkida raskusi, kui nad tahavad mõista kohut oma sõjaväelaste üle humanitaarõiguse rikkumise eest.

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 4 Õigusemõistmise tagamine	Miks on vaja õigusemõistmist? Kuidas tagada õigusemõistmine? Kes peaks süüdistatute üle kohut mõistma?	Rakendamine Jõustamine Tsiiviilse ja võitleja eristamine Seadusvastane käsk Sotsiaalne surve Üksikisiku vastutus Juhi vastutus Sõjakuritegu Kohtuotsuse tegemiseks vajalik kvalifikatsioon	4A Õigusemõistmise põhimõtted	<ul style="list-style-type: none"> mõista, kuidas õigusrikkumistega tegelemine võib mõjutada ühiskonda pärast relvakonflikti 	<ul style="list-style-type: none"> humanitaarõigus nõuab, et isikud, kes panevad toime või käsivad teistel toime panna tõsiselt rikkumisi, tuleb viia kohtu ette kõik Genfi konventsiooni allkirjastanud riigid vastutavad selle eest, et rahvusvahelist humanitaarõigust levitatakse, austatakse ja jõustatakse
MOODUL 5 Sõja tagajärgedega tegelemine	Millised on sõja tagajärjed? Mida tuleb teha, et tulla toime sõja tagajärgedega? Millised dilemmad on seotud humanitaarsete tegudega?	Põhivajadused Mittemateriaalsed vajadused põgenikud ja ümberasustatud isikud Erapooleetus Võrdsus	4B Rahvusvaheliste tribunali areng	<ul style="list-style-type: none"> mõista, kuidas on aja jooksul õnnestunud rahvusvahelised pingutused mõista kohut sõjakuritegijate üle teada mõningaid probleeme, mis on seotud õigusemõistmisega sõjakuritegijate üle 	<ul style="list-style-type: none"> rahvusvahelised sõjatribunali on loodud selleks, et oleks olemas institutsioon, mis peaks mõistma kohut sõjakuritegijate üle kui kohtunikud mõistavad süüaluse üle kohut, võtavad nad arvesse ka seda, kas kuritegu pandi toime teadlikult. Isikut ei vabasta süüst ei saadud käsk ega teiste toimepandud sarnased teod
			5A Sõjapuurustustest tulenevad vajadused	<ul style="list-style-type: none"> mõista, kuidas sõda mõjutab normaalseid elutingimusi mõista, millises ulatuses on vaja anda humanitaarabi, et vähendada ja ennetada relvakonflikti tagajärjel tekkivaid või tekkinud kannatusi 	<ul style="list-style-type: none"> relvakonflikt põhjustab suuri ressursikaotusi ja häirib normaalset elu kui puhkeb relvakonflikt, muutuvad elu ja inimväärlikus eriti haavatavaks ning vajavad lisakaitset normaalsete elutingimuste taastamine nõuab paljude humanitaarorganisatsioonide ühiseid jõupingutusi

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 5 Sõja tagajärgedega tegelemine (järg)			5B Sõja tõttu ümberasustatute laagri rajamine	<ul style="list-style-type: none"> mõista, kui suuri jõupingutusi nõuab ümberasustatute vajaduste rahuldamine, kaasa arvatud turvalisuse tagamine teada põhilist selle kohta, millist abi ja kaitset vajavad inimesed, kes on relvakonflikti tõttu oma kodudest ümber asustatud 	<ul style="list-style-type: none"> relvakonflikti tõttu ümberasustatud inimeste vajaduste rahuldamine nõuab rohket planeerimist ja suurt tööd esemaste bioloogiliste vajaduste (vesi, toit, peavari, arstiabi jne) kõrval tuleb tegelda ka sotsiaalsete ja psühholoogiliste vajadustega, kaasa arvatud enesemääramisõiguse võimalikult kiire taastamine
			5C Fookuses on vangide kaitsmine	<ul style="list-style-type: none"> tunda mõningaid viise, kuidas humanitaarõigus kaitseb vangide elu ja inimvääriskust mõista mõningaid dilemmasid, millega seisavad silmitsi vange kaitsvad humanitaartöötajad 	<ul style="list-style-type: none"> relvakonflikti käigus vangivõetute elu ja inimvääriskus on ohus rahvusvaheline humanitaarõigus nõuab vangide kaitset ja humanitaaresindajad külastavad vangilaid veendumaks, et vajalikku kaitset pakutakse vange külastavad humanitaartöötajad võivad sattuda raskete valikute ette
			5D Fookuses on perekondade taasühinemine	<ul style="list-style-type: none"> mõista sõjas lahutatud perekondade kannatusi mõista, milliseid jõupingutusi nõuab sõjas lahutatud perekondade kokkuviiimine 	<ul style="list-style-type: none"> relvakonflikti tagajärjel lahutatakse väga palju inimesi oma perekonnast, nii et neil puudub igasugune omavaheline suhtlemisvõimalus humanitaarõiguse kohaselt tuleb taastada ja säilitada peresidemed ning võimaldada perekondade taasühinemine üheainsagi perekonna liikmete väljaselgitamine ja kokkuviiimine nõuab palju tööd

MOODUL	SUUNAVAD KÜSIMUSED	MÕISTED	UURIMISTEEMAD	EESMÄRGID	VÕTMEMÕISTED
MOODUL 5 Sõjatagajärgedega tegelemine (järg)			5E Humanitaarabi eetika	<ul style="list-style-type: none"> olla kursis mõningate humanitaarabi osutamise põhimõtetega, muuhulgas erapooletuse ja võrdsusega mõista mõningaid dilemmasid, millega humanitaartöötajad kokku puutuvad 	<ul style="list-style-type: none"> humanitaarbiorganisaatsiooneid vajavad käitumiskodeksid humanitaartöötaja peab abi ja kaitset pakkudes olema erapooletu ja võrdne, et saavutada ja säilitada kõigi konfliktis osalejate usaldus tegutsedes puutuvad humanitaartöötajad kokku eetiliste dilemmadega. Kuigi sageli ei leita probleemile üht ja ainuvõimalikku head lahendust, tuleb mõista, et tegevusetus on samuti otsus, millel on oma tagajärjed
KOKKUVÕTLIK TEEMA	<p>Kuidas saad sina populariseerida austust inimväärlikuse vastu?</p> <p>Kuidas saad sina ära teha midagi olulist?</p> <p>Kuidas saad sina avada teiste inimeste silmi?</p>	<p>Noorte tegevusse kaasamine</p> <p>Sihtrühmad</p> <p>Projekti eesmärk</p> <p>Kogukonna jõud ja ressursid</p> <p>Inimväärlikus</p>	<p>Mille poole edasi püüelda?</p>	<ul style="list-style-type: none"> rakenda õpitud inimväärlikust propageerivat projekti kavandades vii ellu inimväärlikust populariseeriv projekt 	<ul style="list-style-type: none"> inimene saab inimväärlikuse kaitseks palju ära teha. Võimalik on osaleda projektis, kus täidetavad ülesanded vastavad osaleja võimetele ja huvidele teiste inimeste jaoks töötades on oluline arvestada ka nende seisukohtadega projekti edenedes on kasulik aeg-ajalt hinnata tulemusi ja vaadata üle tulevikuplaanid

Suunitlus

MIKS ÕPETADA RAHVUSVAHELIST HUMANITAARÕIGUST?

„Avastades humanitaarõigust“ (AHÕ) koosneb reast uurimisteemadest, mille eesmärk on parandada arusaamist humanitaarsetest teemadest, mis on seotud relvakonfliktidega. Seega toetab see kodanikuõpetust üleilmastumise tingimustes, õiguste õpetamist ja eluuskuste arendamist. See võib toetada ka õppimist spetsiifilises akadeemilistes ainevaldkondades nagu näiteks õigusteadus, ajalugu, ühiskonnateadused ja filosoofia. Genfi konventsiooniga liitunud riikidel on kohustus levitada teadmisi rahvusvahelise humanitaarõiguse (RHÕ) kohta nii laialt kui võimalik, kaasarvatud tsiviilühiskonnas ja noorte seas. RHÕ võib olla toeks baashariduse ühtse „rahvusvahelise“ tuuma saavutamisel. Kindlasti mängib RHÕ haridus suurt rolli kodanikuhariduse saavutamisel kohalikul, rahvuslikul ja rahvusvahelisel tasandil.

MIS AHÕ ON JA MIDA SEE EI OLE

AHÕ keskendub RHÕle kui edasise õppimise alusele. RHÕ austamine võib aidata ohjata vägivalda laienemist ning relvakonfliktidest põhjustatud kahju ja kannatust. Samuti võib see aidata kiirendada rahumeelseid konfliktilahendusi, mis väldivad tarbetuid kannatusi ja toetavad inimväärikuse austamist. AHÕ tähendab elu ja inimväärikuse kaitsmist sõja ajal ja laiemalt ka kogu meie elus. Nagu ütles üks Maroko koolitüdruk peale AHÕ pilootprogrammis osalemist: „Ma olen õppinud kõigis, sealhulgas ka vaenlases, nägema inimlikku külge.“ AHÕ propageerib inimlikku vaatenurka. Poliitilised ja ideoloogilised arutelud konkreetsete konfliktide põhjustest ei kuulu AHÕ valdkonda.

TEIE ROLL AHÕ ÕPETAJANA VÕI DISKUSSIOONI JUHATAJANA

Tavaliselt õpetavad õpetajad selliseid aineid, mida nad on ise aja jooksul uurinud ja millega nad läbinisti tuttavad on. AHÕ õpetajana õpetate te ainet, milles te veel ekspert ei ole. Mitte ainult selle ainek on pole uus, vaid ka kursuse aktiivsed Õppemeetodid võivad olla uued paljudele õpetajatele ja diskussiooni juhatajatele. Üks Maroko õpetaja ütles selle kohta nii: „See kursus ei kasuta tavapäraseid Õppemeetodeid. Sul on vaja „me õpime koos suhtumist““.

Kuna te selle kursuse raames olete nii õpetaja, diskussiooni juhataja kui ka õpilane, võite end paarile küsimusele vastates ette valmistada:

- Millised on mu lootused? Püüdke määratleda mõningaid oma ootusi enda ja oma õpilaste suhtes.
- Millised on mu kartused? Nimetage mõned kursuse õpetamisega seotud küsimused, mis võiksid põhjustada ärevust ja mõelge välja sobivad vastused.
- Mida ma siis teen, kui õpilased küsivad küsimusi, millele ma vastata ei oska? Lähtuvalt kursuse olemusest ei ole kõikidele küsimustele alati võtta kiireid või lihtsaid vastuseid. Mõned võimalikud vastamise viisid on välja toodud „Õppemeetod 3: Lihtsaid vastuseid ei ole“ osas.

Üks materjalide eesmärk on aidata õpetajatel ja õpilastel koos õppida. Kui vastust pole valmiskujul pakutud, on teie ülesanne aidata õpilastel leida oma küsimustele vastamiseks vajalik informatsioon. Sellised küsimused lubavad teil ja teie õpilastel kaasata AHÕ õpingutesse oma isiklike kogemusi. Pidage meeles, et küsimused, mis teile ning teie õpilastele keerulised tunduvad, on arutlusel ka poliitikute ja kohtuekspertide hulgas üle kogu maailma.

ÕPETAJAKOOLITUSE PROGRAMMI PÕHIPRINTSIIBID

- Efektne õpetajakoolituse programm seob põhimõisted ja AHÕ uurimisteemad konkreetsete Õppemeetoditega.
- Nagu ka suurem osa õpilasi, õpivad õpetajad tegutsedes; seega, tegevused, mida nad koolituse käigus tundma õpivad on need, mida nad hiljem klassis kasutavad.
- Nagu osavad heliloojad, hakkavad ka õpetajad looma variatsioone, kui nad on peamised võtted selgeks õppinud.
- Kui AHÕ sisu ja tihti ka meetodika on õpetajatele võõras, on neil vaja aega, et õppida, harjutada ja mõtiskleda programmi üle.
- Õpetajad õpivad, vaadates teiste õpetajate klassitegevust.

Suunitlus

ÕPETAJATE EESMÄRGID

- Mõista õppekava põhimõisteid ja tegevusi
- Laiendada oma õpetamisrepertuaari kaasates erinevaid strateegiaid nagu arutelu, rollimäng, töö väikegruppides ning videote ja dilemmade kasutamine
- Suurendada oma pädevust õppekava osas ja parandada oma õpetamisvõimet

PROGRAMMI KOHALDAMINE OMA VAJADUSTEGA

AHÕ on mõeldud 13-18 aastaste noorte inimeste õpetamiseks. Seda saab kohandada kasutamiseks koolis ning teistes gruppides, erineva tehnoloogilise toega oludes, kõikides keeltes ja igal maal vaatamata riigi kogemustest relvakonfliktidest. Kuna AHÕ on mõeldud kasutamiseks kogu maailmas, toetub see suuresti antud mõiste ning kohaliku konteksti sobivate õpetamistehnikatega kursis olevatele õpetajatele ning arutelu juhatajatele. Enne kursuse õpetamist tuleb materjal tähelepanelikult läbi lugeda, et end programmiga kurssi viia. Pidage silmas oma õpilasi ja seda, mil moel te sooviksite AHÕd muuta. Üks teie ülesandeid on valida need materjalid ja tegevused, mida soovite kasutada; teine ülesanne on leida kohalikud ressursid, mida õppetöös kasutada. Uurimisteemad on nagu kett ja tegevused on nagu ketilülid nendes uuringutes. Valides tegevusi on õpetajatel võimalik luua oma järjestus. Õpetajad, kes programmi esmakordselt õpetavad, soovivad tõenäoliselt järgida standardplaani ilma muudatuste tegemiseta.

Enne kursuse õpetamist

- Võtke ühendust rahvusvaheliste humanitaarorganisatsioonidega oma riigis, regioonis ja kohalikus kogukonnas, et saada materjale ning kõnelejaid.
- Selgitage välja kohalikud ressursid ja informatsioon kursuse mõne teema kohta (näiteks lapssõdurid ja jalaväemiinid).
- Määratlege oma riigi hetkeolukord programmis välja toodud teemade valguses.

Alustades kohalikest, regionaalsetest ja rahvuslikest näidetest humanitaarvaadete ja RHÕ osas saavad õpilased liikuda tuttavamate teemade juurest globaalsemate mõisteteni. AHÕ sisaldab suurt valikut lugusid, fotosid ja dilemmasid. Valige need, mis sobivad

teie õpilastele kõige paremini. Laske ka noortel inimestel välja tuua lugusid ja ütlemissi, mis peegeldaksid nende kohalikku konteksti. Tegevusi saab kohandada vastavalt vanusele ja akadeemilistele oskustele:

- Kui te kasutate lugusid, fotosid ja videoid nooremate õpilastega, siis küsige kõigepealt arusaamist kontrollivaid küsimusi – näiteks mis fotol toimub, mis jutustuses juhtus, mida ühed või teised sõnad ja fraasid tähendavad – enne kui lähete edasi harjutuse analüütilisemate aspektide juurde.
- Vähemate lugemisoskustega gruppide puhul lugege ise lood kõva häälega ette. Peatuge vahepeal ja küsige arusaamist kontrollivaid küsimusi.
- Edasijõudnud õpilastega julgustage arutelusid ja väitlusi, küsides provokatiivseid küsimusi ja kasutades dilemmasid ja probleeme, millele tuleb läheneda mitme erineva nurga alt.

AHÕd saab kasutada ka seoses teiste ainetega. AHÕ tegevusi saab kasutada nii ajaloo, matemaatika, kirjutamise kui ka kirjandusega. Soovitused AHÕ seostamiseks teiste õppeainetega on välja toodud „Lisategevuste“ osas, mis järgnevad mõnele uurimisteemale.

Mõnel uurimisteemal on kaasas videod ja/või koopiamaterjalid. Kui teil puudub võimalus kasutada neid materjale, pidage meeles, et samu eesmärgi annab saavutada ka fotosid, fotomontaaže ja plakateid kasutades ning lugedes transkriptsioone ja lugusid ise ette.

AHÕ UURIMISTEEMADE LÜHIÜLEVAADE

Humanitaarõiguse uurimine on hulk materjale, mida saab kasutada iseseisvalt või mida saab ühendada olemasolevate haridusprogrammidega. Neid õppematerjale saab kasutada klassis akadeemiliste õppeainete raames ning ka paljudes klassivälistes olustikes ja paikades.

Kogu AHÕ komplekt sisaldab materjale umbes 20 tunniks, kuid seda aega saab veelgi pikendada lisamaterjale ja tegevusi kasutades või pikemate arutelusessioonide kaudu. Üldiselt on AHÕ struktuur paindlik ning teil on võimalik valida tegevused, mis sobivad teie õppe-eesmärkide ning ajaressurssidega kõige paremini.

Suunitlus

Uuringute lühike sissejuhatus, mille eesmärk on anda laiahaardeline, kuid mitmekülgne arusaam elu ja inimväärikuse kaitsmisest vägivalda ja konflikti situatsioonides, sisaldab järgnevat:

Sissejuhatavad uuringud: Kujutlused ja tajud

Uurimisteema 1A. Mida saavad teha kõrvaltvaatajad?

Uurimisteema 2A. Sõjapurustuste piiramine

Uurimisteema 3A. Rikkumiste tuvastamine

Uurimisteema 4A. Õigusemõistmise põhimõtted

Uurimisteema 5A. Sõjapurustustest tulenevad vajadused

Seda lühikest ülevaadet saab laiendada vastavalt teie ja õpilaste ajaressursile ning haridusprogrammide õppeeesmärkidele, mille raames Humanitaarõiguse uurimist õpetatakse.

ÕPILASTE HINDAMINE

Lisaks kirjalikule hindamisele pakub AHÕ õpetajatele võimalust igapäevaselt kontrollida, mida õpilased on selgeks saanud ja millised väärarvamusi neil võib olla. Sellised aktiivsed õpimeetodid nagu arutelud klassis, töö väikegruppides, ajurünnakud ja rollimängud annavad selleks hea võimaluse.

Iga

- AHÕ mooduli
- õpetajakoolituse õpitoa
- „Õppemeetod“

lõpus on soovitatav kasutada kindlaid hindamistehnikaid ja küsimusi.

Õpetades küsige endalt järgmist.

- Kas ma näen aja jooksul positiivseid muudatusi?
- Kas õpilased seostavad kursuse jooksul omandatud mõisteid (nagu näiteks „ahelreaktsioon“) uudiste ja oma elus toimuvaga?
- Kas õpilased toovad oma initsiatiivil kooli kaasa ajaleheartikleid, raadiost kuulud jutte või sõprade ja perekonna läbielamisi?
- Kas nad näevad fotodes rohkemat, kui nad neid teist või kolmandat korda vaatavad?

- Kas nad hakkavad paremini aru saama arvukatest teemaga seotud vaatepunktidest, eriti relvakonfliktide ohvrite omadest?
- Kas nad on võimelised seadma end teiste olukorda ja spontaanselt omandama teise vaatenurga?
- Kas nad hakkavad aru saama humanitaartegevuse vajadusest haavatavate osapoolte kaitsmisel?

Käesoleva Metoodikajuhendi ülesehitus

Käesolev materjal on nii õppemeetodite juhend kui ka koolituse õpitubade plaan. See kirjalik juhend sisaldab:

- sissejuhatust AHÕ õpetamisesse
- „õppemeetodid“ 10 erineva õpetamisstrateegia kohta.

Iga „Õppemeetod“ keskendub ühele kindlale õpetamistehnikale ja annab soovitusi järgnevates aspektides: **eesmärgid, alustamine, grupi juhendamine, raskustega hakkama saamine ja õppimise hindamine.**

- Plaanid 10 õpetajakoolituse õpitoa tarbeks.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 1. ARUTELU

Arutelu ehk vestlus on AHÕ õppekavade peamine õppestrateegia. Arutelu üks eesmärk on julgustada kõiki õpilasi võrdselt osalema. Hea arutelu nõuab õpetajalt või arutelu juhatajalt oskust olla hea kuulaja ning „punuja“, kes seob erinevate õpilaste mõtted arusaadavasse vormi. Ülim eesmärk on, et õpilased ise õpiksid mõtteid punuma.

EESMÄRGID

- Selgitada välja, mida õpilased antud teema kohta teavad
- Arendada arutlusoskusi, näiteks kuulamine ja rääkimine
- Anda õpilastele praktilisi oskusi seisukoha võtmises ning selle kaitsmises tõendusmaterjalidega

ALUSTAMINE

Seadke õpilastele kohe alguses järgnevad kaks reeglit. Tulise vestluse käigus saab siis vajadusel neile viidata.

1. Kuulake teisi tähelepanelikult ning oodake, kuni nad on lõpetanud.
2. Vaelege julgelt teiste vaadetele vastu, aga suhtuge neisse ning nende vaadetesse austusega.

Seadke selge fookus, kirjutades ühe või kõik järgnevad punktid tahvlile:

- arutletav(ad) küsimus(ed)
- arutelu eesmärk
- arutelu soovitatav tulemus

Et koguda arutelu tarvis mõtteid, kasutage küsimusi, fotosid, lugusid, väiteid, videoid, kirjutamisülesandeid või mõnda muud sobivat stiimulit.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Andke õpilastele aega mõelda, mida nad öelda tahavad. Kui nad on kõigepealt oma mõttet kirja pannud, on nad tõenäoliselt paremini ette valmistunud, kui rääkimise aeg kätte jõuab.
- Tunnustage õpilaste panust. Kokkuvõtte ja analüüsi koostamisel on abiks, kui võtmeküsimused tahvlile kirja panna.
- Julgustage õpilasi arutellu panustama, kutsudes neid

üles lisama omapoolseid mõtteid või küsides, kas nad on teiste grupiliikmetega nõus või mitte.

- Julgustage õpilasi üksteisega rääkima, mitte suunama oma küsimusi üksnes teile.
- Kui keegi jagab ebaõiget informatsiooni, hinnake kõigepealt, kas viga on tähtis. Kui on, küsige teiste õpilaste arvamust, kuid püüdke seda teha nii, et see ei heidutaks algset kõnelejat. Teise võimalusena võite ise arusaamatuse lahendada.
- Kui õpilased ei taha rääkida, tuletage neile meelde, et eesmärk on uurida ideid ja vaatenurki, mitte pakkuda „õigeid“ vastuseid.
- Kui diskussioon hakkab käest ära minema, tuletage õpilastele meelde kahte alguses seatud reeglit.
- Kui suurema osa rääkimisest teevad ära paar õpilast, kutsuge ka teisi panustama või paluge neil, kes on vaikselt olnud, lugeda oma kirja pandud mõtteid. (Vaata ka „Õppemeetod 7: Kirjutamine ja mõtisklemine“).

Mis saab siis, kui diskussioon kaldub tundlikule poliitilisele teemale või usuliste või kultuuriliste tõekspidamiste või tavade poole? Kui nii juhtub, võib see viidata õpilaste ühistele huvidele, muredele või kogemustele. Kui see diskussioon on AHÕ seisukohalt oluline, võite pühendada tunni aega teema edasiseks uurimiseks, luua klassi jaoks lisategevus või julgustada õpilasi läbi viima iseseisev uurimus. Kui see diskussioon ei ole AHÕ seisukohalt oluline, võite käsitleda seda teemat privaatset väljaspool tunniaega, et aidata õpilastel mõtteid selgeks mõelda, kuna need võivad tuleneda isiklikest kogemustest, huvidest või vajadustest. Teine võimalus on soovitada, et õpilane teeb iseseisva uurimisprojekti antud teemal.

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Kas õpilased olid valmis identifitseerima ja jagama oma teadmisi?
- Kas õpilased kuulasid ja reageerisid üksteise mõtetele?
- Millised võtmemõtted või eriarvamused esile kerkisid?
- Mida te teada saite?
- Mida te teisiti teeksite?
- Kuidas te järgmise tunni jaoks diskussiooni ette valmistaksite?

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 2. AJURÜNNAK

Ajurünnak on tehnika, mis edendab mõtlemist, luues õhkkonna, kus hinnangu andmine saabub viivitusega. Ajurünnak annab võimaluse etteantud aja jooksul luua nii palju ideid kui võimalik. Kui eesmärk on probleemi lahendamine, pakub ajurünnak võimalust genereerida erinevate inimeste poolt arvukaid lahendusi.

EESMÄRGID

- luua hulk ideid arutelu tarbeks või küsimusele vastamiseks
- julgustada spontaansust

ALUSTAMINE

Õelge õpilastele, et te soovite genereerida grupiga nii palju mõtteid kui võimalik. Andke neile järgnevad juhised:

- olge spontaanne
- ärge püüdke oma ideid hinnata enne nende jagamist teistega
- olge teiste arvamuste suhtes eelarvamusteta; ärge andke hinnangut
- lisage teiste soovitatud ideedele ka oma mõtted.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

Sõnastage ajurünnaku küsimus või fookus selgelt.

Selgitage kõik küsimused, enne kui õpilased vastama hakkavad.

Pange kirja kõikide panus.

Selgitage lahti ebasobivatena tunduvad panused. (Tehke seda moel, mis ei heidutaks õpilasi tulevikus diskussiooni panustama.)

Kui tundub, et protsess on jäänud venima, võite küsimuse ümber sõnastada ning paluda lisavastuseid.

Ajurünnaku kokkuvõttena vaadake üle ja tehke jagatud ideedest kokkuvõtte või laske seda õpilastel teha.

RASKUSTEGA TOIMETULEMINE

- Kui õpilaste vastused ei ole teemaga seotud, võite teha pausi, et teemat enne jätkamist selgemalt defineerida.
- Kui õpilastel on keeruline vastata, kuna nad ei ole teemaga kursis, võite ise pakkuda välja mõned vastused, mis stimuleeriksid õpilaste mõtteid.

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Kui hästi õnnestus õpilastel ideede genereerimine?
- Kui hästi grupp jagatud ideed kokku võttis?
- Mis olid selle strateegia kasutamise eelised ja puudused?
- Mida te teeksite teisiti?

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 3. „LIHTSAID VASTUSEID EI OLE“

AHÕ raames küsivad õpilased suure tõenäosusega küsimusi, millele isegi õpetajal on keeruline vastust leida, mitte info vähesuse tõttu, vaid seepärast, et lihtsaid vastuseid ei ole. Me soovime teil luua kohti, kuhu õpilaste poolt esitatud keerulised küsimused üles kirjutatakse ning välja pannakse. Kutsuge seda „Lihtsaid vastuseid ei ole“. Üks allikas küsimustele vastamiseks on RPRK brošüür pealkirjaga *International humanitarian law: Answers to your questions* (Rahvusvaheline humanitaarõigus: Vastused teie küsimustele). Mõned neist küsimustest saavad vastuse hiljem Avastades humanitaarõigust uurimises.

EESMÄRGID

- Panna kirja kõik õpilaste poolt küsitud keerulised küsimused (hilisemate selgituste tarbeks)
- Näidata, et vastused mõnele küsimustele on keerulised
- Tuvastada võimalikke allikaid, mis aitaksid keeruliste küsimustega tegelemisel

ALUSTAMINE

Juhtige õpilaste tähelepanu sellele, et relvakonflikti situatsioonides on olukord ekstreemne ja vahel on raske sellistes oludes käitumist põhjendada. Seetõttu pole paljudele küsimustele, mis sarnaseid olukordi puudutavad, kerge vastata. Siiski peaks nendele küsimustele vastama enne, kui liiga palju aega mööda on läinud, et teemast huvitunud ja mõtleivate õpilaste huvi ei raueks.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Keerulisi küsimusi, millel ei ole koheseid ja ilmselgeid vastuseid, peabki just sellistena võtma.
- Laske õpilastel selliseid küsimusi edasiste küsimuste läbi uurida või püüdke suunata neid järeltulema.
- Paluge teistel õpilastel, individuaalselt või väikestes gruppides, soovitada vastuseid.
- Seadke piirid, mille ulatuses selliste küsimustega tegeletakse.
- Märkige ära küsimused, millega programmi hilisemates osades tegeletakse.

MÕNED KEERULISED KÜSIMUSED, MIDA ÕPILASED TIHTI KÜSIVAD, NING VÕIMALIKUD VASTUSTEGA NEILE

- Kas sõjaolukorras käitumist reguleerivate seaduste loomine ei muuda sõda seadusega lubatuks? Kas reeglite loomine ei muuda sõda mänguks? Miks mitte muuta sõda ebaseaduslikuks?

Suures osas ongi sõda ebaseaduslik. Rahvusvahelise humanitaarõiguse silmis on vaid kaks erandit: sõda, mida peab ÜRO või liikmesriik enesekaitseks. Siiski on kahekümnenda sajandi teise poole sündmused näidanud, et sõja ebaseaduslikuks kuulutamine ei hoia seda ära. RHÕI jääb üle vaid seda kurba reaalsust tunnistada; see aga ei anna sõja pidamist andeks ega seadusta seda.

Selle teema täpsemat käsitlust vaata „Sissejuhatav uuring: Kujutlused ja taju“.

- Miks ei peeta sundvärvatud sõdureid sõja süütuteks ohvriteks? Neid saadetakse sõtta karistuse ähvardusel, seatakse ohtu ja sunnitakse tegema paljusid asju, mis on vastuolus nende inimväärikusega.

See, et läbi aegade on sõjaväkke mindud kohustuslikus korras, ei ole põhjendus. Küsimus ei ole mitte niivõrd selles, et kas värvatud sõdurid on süütud ohvrid, vaid pigem selles, et kas üks liikmesriik võib ohu korral kohustada kodanikke sõduriteks hakkama. See viib teadvustatud vastuväitlejate diskussioonini (teema, mis ei kuulu RHÕ valdkonda). Kas neid, kes sõdimast keelduvad, peab karistama? Miks? Kas oleks parem, kui oleks vaid vabatahtlikest koosnevad armeed? Kas vabatahtlike armeed võivad endast kujutada ohtu?

Välja võiks tuua veel järgneva:

RHÕ püüab kaitsta kõiki võitlejaid, kes ei võta enam aktiivsest sõjategevusest osa, kuna on alla andnud, jäänud haigeks, on haavatud või kinni võetud. Kui selline asi juhtub, saavad võitlejatest sõja ohvrid. Humanitaarõiguse kohaselt vastutavad kinnipidavad jõud nende kohtlemise eest.

- Mida saab teha sõdur, kellele komandör on andnud RHÕd rikkuva käsu?

Sõdurid peavad teadma RHÕ peamisi reegleid, et teha vahet seaduslikul ja seadusetul käsklusel. Kui sõdurile antakse käsk teha midagi, mis on vastuolus AHÕga, võibolla isegi sõjakuritegu, peab ta keelduma;

AHÕ õppemeetodid

käsklustele allumine ei ole vabandus. Samas tuleb aga tähele panna, et sageli on sõduril väga keeruline – ja ka ohtlik – keelduda käsku täitmast.

- Miks ei karistata sõjas võidukaid olevaid võimukaid rahvaid?

On tõi, et tegelikult pääseb võitja tihti õigusemõistmisest. Osaliselt seetõttu, et veel hiljaaegugi ei olnud süsteemi, mis oleks kõigile kindlustanud selle, et rahvusvaheline õigus kehtiks kõikidele võrdselt. Aga asjad muutuvad. Püsiv Rahvusvaheline Kriminaalkohus on loodud ja sellel on jurisdiktsioon kõigi RHÕ rikkumiste üle ning sel on võimalik võtta vastutusele inimesi vaatamata nende päritolumaale.

Klassiarutelus võite te küsida:

- Kas ebaõiglus jõustamisel tähendab, et seadusi ei peaks olema?

Te võite lasta õpilastel uurimisülesandena otsida näiteid RHÕ arvatavate rikkujate süüasjadest, mis parajasti käimas on ja vaadata AHÕ kodulehelt edukaid kohtuotsuste jõustamisi.

- Miks ei võeta vastutusele suuri tööstureid, kes teenivad raha relvade müügiiga?

Ebaseadusliku relvaäri tegelemise eest vastutamise küsimus jääb RHÕ haardeulatuses välja. Selliseid teemasid käsitletakse ÜRO tegevuse raames.

Tööstureid, keda süüdistatakse illegaalse relvaäri tegelemises või kes müüvad relvi relvakeelu all olevatesse maadesse, saab vastutusele võtta.

- Mida RHÕ aatompommi vastu ette võttis? Mis jäävad RHÕ mõjupiirkonda? Tundub, et laserkiired jäävad, aga tuumarelvad mitte. Miks see nii on?

RHÕ keelab ära relvad, mis tekitavad tarbetuid kahjusid või kannatusi ja relvad, mis ei tee vahet tsiviilisikutel ja võitlejatel. Lähtudes nendest printsiipidest on keeruline ette kujutada olukorda, kus aatompommi kasutamine oleks legaalne.

- Kas ühed sõjad pole mitte „õiglasemad“ kui teised? Kas võitlemine oma kodumaa kaitsmise või vabaduse saamise nimel pole õigem kui võitlemine eesmärgiga vallutada teine riik?

Lihtne vastus on: RHÕ ei otsusta sõja põhjuste üle vaid reguleerib tekkivaid konflikte, mis neid ka põhjustaks. RHÕ püüab kaitsta süütuid inimesi sõjakannatustest,

kasutades samu reegleid vaatamata konflikti põhjustele.

Te võite paluda õpilastel tuua argumente RHÕ vaadete poolt ja vastu. Mõelge näiteks, mis juhtuks siis, kui tsiviilisikud või sõdurid *hors de combat* saaksid erinevat kaitset, lähtudes nende päritolumaal põhjuste õigsusest. Leidke tagajärjed.

RASKUSTEGA TOIMETULEMINE

- Kui tekib kaks vastandlikku seisukohta, võite välja tuua, et ka eksperdid on sellistes küsimustes eriarvamustel ning võite teema raames organiseerida formaalse arutelu.
- Kui te ei suuda küsimust lahendada, võite konsulteerida kohalike ekspertidega.
- Õpilased saavad uurida probleemi AHÕ kodulehe kaudu, kus RPRK liikmed, teised õpetajad või teised õpilased pakuvad vastuseid.
- Pidage meeles aeg-ajalt „Lihtsaid vastuseid ei ole“ rubriigis küsimused üle vaadata.

ÕPPIMISE HINDAMINE

Järgnev võiks olla arutelu või essee aluseks.

Šveitsi jurist Emmerich de Vattel (*The law of nations* [Rahvaste seadused], 1758) pakub välja huvitava vaatenurga:

Kui kõik sõdijad kinnitavad oma ettevõtmise õiglust, kes siis nende üle kohut mõistma peaks? Kuna kohtunikku ei ole, peab abi otsima reeglitest, mille abil sõjategevust reguleerida. Esimene reegel on, et reeglite kohast sõda peetakse mõlemal poolel õiglaseks. See on hädavajalik (...) kui inimesed tahavad sellises vägivaldses tegutsemises, nagu sõda, võtta kasutusele korra või reeglipärasuse või seada piirid viletsusele (...) Ja jätta ukse rahu tulekuks pidevalt valla.

Niimoodi võtab ta kokku reeglid, mis peaksid sõjategevust reguleerima:

Kogu vaenlasele tarbetult tekitatud kahju, iga vägivaldaakt, mille eesmärk ei ole võidu toomine ja sõja lõpule viimine (...) on loodusseaduse poolt hukka mõistetud.

– Rahvaste seadus, 1758, tõlgitud inglise keelde Joseph Chitty poolt 1834. aastal, mainitud Major-General J.F.C. Fulleri raamatus, *The conduct of war* (Sõjapidamine) 1789–1961, Rutgers University Press, 1961.

AHÕ õppemeetodid

- Olete te nõus väitega, et pole kohtunikku, kes võiks otsustada sõtta mineku põhjuste õigluse üle?
- Kas te olete nõus, et mitte kummagi sõdiva poole süüdistamine sõdimise põhjuse loomises viib suurema tõenäosusega välja rahu taastumisele kui süüdlase leida püüdmine?
- Kas de Vattel'i kokkuvõtte selle kohta, mis „on loodusseaduse poolt hukka mõistetud“ on hea alus sõja seaduste loomiseks?

Programmi lõppedes pöörduge uuesti küsimuste juurde, „Lihtsaid vastuseid ei ole“ ja vaadake, millised küsimused on leidnud vastuse ja mis on jäänud veel vastamata.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 4. DILEMMADE KASUTAMINE

Dilemmad tutvustavad õpilastele keerukat oskust võtta relvakonfliktides vastu eetilisi otsuseid. Keerukas on see vähemalt kolmel põhjusel:

- Otsused mõjutavad paljusid inimesi ning nende saatus ja taju mõjutavad omakorda teisi.
- Igal otsusel on kõrvalmõjud, millest mõnda ei ole võimalik ette näha.
- Eesmärgid ei ole võimalik hoobilt saavutada. Ühe olulise eesmärgi saavutamiseks vajaminev tegu takistab tihti teise eesmärgi saavutamist. „Võistlevad eesmärgid“ ongi paljude dilemmade eripära.

Terminit „dilemma“ kasutatakse tihti kergekäeliselt, aga olukordades, kus on vaja humanitaarabi, on dilemma lahendamisel olulised tagajärjed. See võib kergesti muutuda elu ja surma küsimuseks. Dilemmat ei ole võimalik vältida otsustades mitte valikut teha, sest ka mitte millegi tegemine on valik. Et dilemma analüüsi tehnikat efektiivselt kasutada, peavad õpetajad õpilastega analüüsima kahte küsimust: Mis on dilemma? Mis on tagajärjed?

EESMÄRGID

- Aidata õpilastel aru saada mõistetest „dilemma“ ja „võistlevad eesmärgid“
- Aidata õpilastel kogeda ja mõista keerukust, mis on sageli lahutamatuks osaks relvakonfliktides eetiliste otsuste vastu võtmisel
- Anda õpilastele kogemus vaatenurkade identifitseerimise osas
- Aidata õpilastel aru saada tagajärgede mõistest, sealhulgas tahtmatutest ja ettenägematutest tagajärgedest
- Tutvustada õpilastele tagajärgede ahela analüüsi

ALUSTAMINE

1. Alustage julgustades õpilasi kasutama tuttavaid ütlushi, et illustreerida dilemma mõistet. („Ma olen neetud, kui teen ja neetud kui ei tee.“ „Vihma käest räästa alla.“). Julgustage neid esitama oma arvamust sellest, mis dilemma on. Paluge neil anda näiteid ja selgitada, miks antud näited on dilemmad.

2. Määratlege dilemma tuum. Aidake õpilastel identifitseerida dilemma peamised omadused:
 - olukord, mis nõuab otsuse tegemist paljude tegevuste seast (sealhulgas mitte millegi tegemine) kõikidel valikuvõimalustel on eelised ja puudused
3. Tooge esile, et valides „teha õiget asja“ on keeruline ning isegi „halvast olukorrast parema võtmine“ võib olla võimatu, sest:
 - iga võimalus näib põhjustavat probleeme
 - pole kindel, millise on võimaluste tagajärjed
4. Valige kasutamiseks dilemma, mis sobib teie eesmärkidega. Dilemma situatsioon võib leida läbi kogu materjali.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

Juhatades arutelu dilemmadest, järgige neid nelja sammu:

1. Küsige küsimusi, et uurida väljapakutud tegevusi.

Kasutage ühte AHÕ materjalides pakutavat tõsilugu või õpilaste poolt pakutavat dilemmat. Laske õpilastel dilemmaga seoses pakkuda välja erinevaid tegevusi. Seejärel küsige iga tegevuse kohta järgnevaid küsimusi, et uurida võimalikke tagajärgi:

- Mis on sinu pakutud tegevuse tõenäoline tagajärg?
- Kas võib olla teisigi tagajärgi? (Kui võimalik, uurige võimalikku tegevuste ketti ja nende tagajärke.)
- Mis on olukorra tundmatud või ennustamatud omadused?
- Kes veel on olukorraga seotud? Kuidas sinu tegevus neid mõjutaks? Kuidas nemad sinu tegevust näeksid? Kuidas teiste nägemus võiks tulemust mõjutada?

Korrake sama küsimuste jada iga pakutud tegevuse kohta. Lõpuks peaksid õpilased ise küsimise rolli enda kanda võtma. Heade küsimuste küsimise õppimine annab tunnistust sellest, et noored inimesed omandavad oskusi ja mõisteid, mis on seotud dilemma analüüsiga.

AHÕ õppemeetodid

2. Analüüsigi dilemma keerukust.

Paluge õpilastel võrrelda tegevusi ja valida üks tegevuste seast, iga tegevuse puhul küsige:

- Kui tõhus võib sinu valitud tegevus soovitud eesmärgi saavutamisel olla?
- Kui suur on tõenäosus, et sinu valik põhjustab pikemas perspektiivis veel suuremaid probleeme?
- Millist eesmärki sinu tegevus kannab? Miks sa valisid selle eesmärgi?
- Kas sinu valitud tegevus eirab või välistab mõnda muud olulist eesmärki?

Tehke kokkuvõtte, arutatud küsimuste keerukust eraldi välja tuues.

3. Tagajärgede ahela identifitseerimine.

Paluge õpilastel identifitseerida järgnevate tegevuste või sündmuste võimalikke tagajärgi:

- Kalurid on merel, kui tõuseb torm ja pöörab nende paadi ümber.
- Jahimees laseb põdra maha.

Aidake õpilastel mõista, et tegevustel on tagajärjed, mis viivad uute tagajärgedeni. Seda nimetatakse ahelreaktsiooniks. (Torm ⇒ ümberminek ⇒ kaluri surm ⇒ pere kurbus ja vaesus jne.)

Mõned tagajärjed on ettekatsetatud (jahimees läheb perele toitu hankima ja seega...). mõned on ettekatsetamata (surnud põder oli hiljuti põdravasika ilmale toonud ja nüüd on tema vasikas üksi jäänud, seega...).

4. Tagajärjeahela tuvastamine

Laske õpilastel uurida, mil viisil üksainus sündmus võib põhjustada mitmeid tagajärgi, millest mõned toovad omakorda kaasa tagajärjed. See moodustab keeruka keti.

RASKUSTEGA TOIMETULEMINE

- Vahel võivad õpilased järeldesteni jõuda kogemata. Kui nii juhtub, paluge õpilastel minna oma arutelus paar sammu tagasi ja analüüsida tegevusi ning tagajärgi.
- Vahel võib keerukus olla õpilaste jaoks ületamatu. Püüdke mõista nende frustratsiooni.

ÕPPIMISE HINDAMINE

Laske õpilastel kirjutada oma kogemuste põhjal ühest dilemmast

- Millised olid võistlevad eesmärgid?
- Mis olid võimalikud tegevused?
- Milline oli tehtud tegevuste mõju?
- Mis olid võimalikud tagajärjed ja ahelreaktsioonid?

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 5. ROLLIMÄNG

Rollimäng annab võimaluse astuda kellegi teise „kingadesse” ja muuta paberil olevad kirjeldused reaalsuseks läbi dramatiseeringu. Edukas rollimäng sisaldab eelnevaid ettevalmistusi ja hilisemat arutelu.

EESMÄRGID

- suurendada õpilaste teadlikkust arvukatest vaadetest erinevates olukordades
- suurendada õpilaste teadlikkust eetilistest dilemmadest, millega humanitaartegevuse raames kokku puutuda võib
- aidata õpilastel mõista teiste kogemusi

ALUSTAMINE

1. Selgitage olukord lahti, et iga õpilane teaks, mida erinevad rollid nõuavad.
2. Tooge esile olustik või kontekst – koht, aeg, tingimused ja muu taustainformatsioon – et aidata õpilastel end olukorda paigutada.
3. Kasutage küsimusi, et aidata õpilastel erinevaid rolle määratleda. Mida see inimene tahab ja miks? Millist tulemust see inimene püüab saavutada?
4. Määrake aeg ettevalmistuseks, rollimänguks ja aruteluks.

ÕPPERÜHMA JUHAMINE

Efektive rollimängu saavutamiseks järgige nelja järgnevat sammu:

1. Valmistage ette. Tutvustage tõsilugu või dilemmat. Andke õpilastele olustiku või probleemi arutamiseks piisavalt aega. Pöörake tähelepanu pigem küsimustele: Mis on teema? Milline olukord on? Millist otsust püüavad asjaga seotud inimesed vastu võtta? kui Kes on näitleja? Ettevalmistuse ajal toimuv diskussioon on väga oluline. Isegi siis, kui tegelik rollimäng ei osutu eriti edukaks, õpib grupp läbi eelneva arutelu. Võibolla on hea mõte jagada rollid väikeste gruppide vahel, sest nii saavad mitu õpilast sama rolli üle mõtiskleda. Julgustage õpilasi uurima iga situatsiooniga seotud inimese humaansust ning vältida süüdlase otsimist. Vastake õpilaste küsimustele.

2. Harjutage. Teie ülesanne juhendajana on hoida õpilased õigel teel. Aidake õpilasi rollide harjutamises nii vähe kui võimalik. Väلتige liigset juhendamist, sest see võib mõjuda halvasti nende loominguksusele.

3. Kandke ette. See on rolli täitjate võimalus. Te võite anda publikule ülesande, näiteks jälgida üht kindlat karakterit ja tema tehtud otsuseid. Eelnev arutelu ja ettekandmine aitavad pealtvaatajatel keskenduda pigem loo probleemile ja tunnete kui näitlemisele.

4. Võtke kokku. Peale rollimängu toimuva arutelu ja tagasiside ajal julgustage õpilasi avaldama arvamusi, mis dramatiseeringu ajal tekkisid. Viidake õpilaste tarbeks koostatud materjalides olevatele küsimustele. Paluge õpilastel analüüsida rolli mängimise või rollimängu vaatamise kogemust ning mõelda esitatud probleemidele ja kogemustele. Kas nad hakkasid mõnda karakterit uue nurga alt nägema? Mis töötas? Mis ei töötanud? Mida nad teisiti teeksid? Te võite teema võtta kokku tähelepanekutega, mis toovad õpilased harjutuse eesmärgi juurde tagasi.

RASKUSTEGA TOIME TULEMINE

- Tingituna oma meelelahutuslikust laadist võib rollimäng varjata probleemi tõsidust. Samuti võib naer olla psühholoogiliselt vabastav, kui tugevad tunded on mängus. Õpilased (nii näitlejad kui pealtvaatajad) võivad naerda. Võibolla on teil vaja õpilastele tegevuse keskset teemat aegajalt meelde tuletada.
- Kui õpilased mängivad lahtise lõpuga lugu ja tahavad teada, mis tegelikult juhtus, rahuldage nende uudishimu ja tutvustage neile tegelikku lõppu.

STOPPKAADER

Stoppkaadris lõpetavad õpilased näitlemise mingil olulisel hetkel ja tarduvad antud olukorda. Kasutage tarduvat kaadrit, et esitleda mõne otsuse tagajärgi või näidata dilemma tuuma. Millise otsuse võtaks grupp vastu? Vähem keeruline kui rollimäng, lubab tarduv kaader õpilastel pöörata tähelepanu mitmetele loos esinevatele keerukatele seostele.

ÕPPIMISE HINDAMINE

Kasutage rollimängule järgnevat arutelu, et määrata õpilaste arusaama ulatust näidatud probleemist või dilemmast ning nende oskust panna end kellegi teise olukorda.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 6. TÕSILUGUDE, FOTODE JA VIDEOTE KASUTAMINE

AHÕ püüab töötada pea ja südamega. Õpilased astuvad sõjas olevate inimeste kingadesse, on nad siis ohvrid, sõdurid või humanitaartöötajad. Selle tarbeks kasutab programm üht vanimat kultuuri edasi kandmise tehnikat – juttude vestmist. Mitmetest kultuuridest pärit tõsilood puudutavad üldiselt eetiliste otsuste tegemist. Lisaks tõsilugudele kasutab AHÕ ka fotosid ja videoid, et tutvustada õpilastele reaalseid situatsioone ja õhutada arutelu.

EESMÄRGID

- Pakkuda läbi juttude, fotode ja videote õpilaste mõtteid ergutavaid stiimuleid
- Pakkuda pilte ja kontekste, et aidata õpilastel mõistetest paremini aru saada
- Pakkuda õpilastele ühist kogemust, mis oleks hüppelauaks arutelu tekkel

ALUSTAMINE

1. Enne tõsilugude kasutamist, tutvuge taustainfoga ja AHÕ materjalides välja toodud keskmise küsimustega.
2. Kui võimalik, laske õpilastel enne tundi lugeda tõsilugusid, et nad oleksid teemaga rohkem kursis ning tunnis jääks rohkem aega arutelu tarbeks. (Tunnis puudutage ka neid põgusalt)
3. Näidake õpilastele fotokollaaže, selgitades neile eesmärki ja konteksti, näiteks: „Need on fotod inimestest, kes on sõja tõttu ümber asustatud“.
4. Valmistage õpilased video vaatamiseks ette kasutades sissejuhatust ning andes neile küsimuse või lastes neil midagi videot vaadates sealt otsida. Kasutage transkriptsioone, et viidata mingile konkreetsele informatsioonile videos.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

Peale seda, kui õpilased on lugenud lugu, vaadanud fotot või videot, laske neil enne arutelu puhkemist panna kirja oma mõtted ja reaktsioonid. Mõne loo puhul võib teha pausi kohas, kus on vaja vastu võtta mingi otsus. Sellist tarduva kaadri tehnikat saab kasutada tõsilugude esitamisel. (Vaata „Õppemeetod 5: Rollimäng“)

Lisaks loo tarbeks loodud spetsiifilistele küsimustele,

käsitlege ka järgnevat üldiseid küsimusi lugude, fotode ja videote üle arutledes.

Situatsioon: kes on ohus? Milline see oht on? Kes on kõrvaltvaatajad?

Võimalused: määrake kindlaks, millised on kõrvaltvaataja võimalused.

Tagajärjed: määrake kindlaks ja piiritlege iga tegutsemisviisi tagajärjed (tahtlik/tahtmatu, positiivne/negatiivne, pikaajaline/lühiajaline).

Vaatenurgad: mõelge, millised on tagajärjed olukorraga seotud erinevate peategelaste vaatenurgast vaadatuna.

Otsus: millise otsuse te vastu võtaks? Miks?

Arutelu käigus laske õpilastel mõelda:

- Mis kujutab endast inimese elule ja inimväärikusele ohtu?
- Millised on võimalikud alternatiivsed tegevused?
- Millised on iga tegevuse tagajärjed?
- Mis on iga vastu võetud otsuse põhjendus?
- Millist rolli mängib ühiskondlik surve?

Mõned uurimisteemad julgustavad õpilasi tooma klassi lugusid ka oma perekonnast ja traditsioonidest, mis on seotud relvakonfliktidega ja/või humanitaartegevusega.

Õpilaste toodud materjalid võib panna stendile, koostada nendest album, liita kursuse sisuga, kasutada tunnis lugemiseks, kasutada mõiste või kogetu illustreerimiseks või panna üles AHÕ veebilehele, et jagada seda teiste õpilastega üle kogu maailma.

RASKUSTEGA TOIME TULEMINE

- Tõsilood, fotod ja videod võivad õpilastes esile kutsuda tugevaid emotsionaalseid reaktsioone. Laske alati õpilastel väljendada oma tundeid seoses materjaliga.
- Kui mõni pilt kutsub ühes õpilases esile tugevaid emotsionaalseid reaktsioone, võib ta soovida mitte osaleda, mis on täiesti ootuspärane.
- Rääkige õpilasega, kellel näib olevat mure.

ÕPPIMISE HINDAMINE

Kas õpilased kasutavad laiematest mõistetest aru saamiseks lugusid, fotosid ja videoid?

Paluge õpilastel ise pakkuda välja lugusid, fotosid ja videoid, et mõnda mõistet illustreerida.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 7. KIRJUTAMINE JA MÖTISKLEMINE

„Kuidas ma tean, mida ma mõtlen, enne kui ma pole näinud, mida ma kirjutan?” – C.S. Lewis

Haridusuuringud on näidanud, et õpilaste arusaamine on parem siis, kui kirjutamine on osa nende õpingutest. AHÕ annab tunnis toimuvate kirjutamisülesannete läbi sagedasi võimalusi õpilastele materjali paremaks mõistmiseks.

EESMÄRGID

- Anda igale õpilasele võimalus mõelda teemadele, millest rääkima hakatakse
- Lasta õpilastel enne grupikaaslaste mõtete kuulamist panna kirja oma mõtted
- Anda praktikat kirjalikus eneseväljenduses
- Lasta õpilastel protokollida oma mõtteid hilisemaks kasutuseks, mõtiskluseks ning hilisemaks kirjutamiseks ning uurimuseks

AHÕ PÄEVIKU PIDAMINE

Kui võimalik, laske õpilastel hoida kõik oma kirjatööd ühes kohas koos. Ideaalne oleks, kui nad tekitaksid endale kirjatööde päeviku või kausta. See päevik oleks neile endile kasutamiseks, mitte hindamiseks – see oleks koht, kus nad väljendavad oma mõtteid ja teevad endale oluliste asjade kohta märkmeid. Julgustage neid esmaste märkmete tegemisel mitte pöörama liigset tähelepanu oma õigekirjale ja grammatikale või kirjavahemärkidele. Tähtis on, et nad oleksid võimelised omi mõtteid kirjalikult väljendama. Materjali, mida õpilased oma kausta kirjutavad, saab hiljem kasutada formaalsemate esseede või teemade uurimise juures alusmaterjalina. Vanemad õpilased saavad kasutada neid mõtteid iseseisva uuringu läbiviimiseks.

MUUD KIRJUTAMISVIISID

Materjal pakub suurel hulgal võimalusi eri liiki kirjutamisülesanneteks.

Sealhulgas:

- lugude, dilemmade, või olukordade analüüsimine
- isiklike lugude kirja panemine
- intervjuu materjali kogumine ja intervjuude kokku kirjutamine
- uuringu ettekande kirjutamine

- probleemidega tegelemiseks plaani koostamine
- lugude või ajalooliste jutustuste kirjutamine
- essee kirjutamine kursuse teemast, mõistest või ideest lähtuvalt
- õpilaste enda elust pärit info ja kogemuste kirja panemine
- seisukohavõttude kirjutamine teemadel, mis on arutlusel grupis või maailmas laiemalt
- AHÕ infolehe koostamine

Mõned kirjatööd võib üles riputada AHÕ veebilehel, kus õpilased saavad suhelda teistega üle kogu maailma ning vahetada mõtteid ning väljendada oma vaateid.

ALUSTAMINE

Enne arutelu algust laske õpilasel panna kirja oma reaktsioonid fotole, videole, küsimusele või probleemile. Nad võivad panna kirja sõnu, sõnagruppe või kirjutada täislausetes. Eesmärk on oma mõtteid kirjalikult väljendada.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Selgitage õpilastele täpselt, mida nad kirjutama peavad ja kuidas seda infot hiljem kasutatakse.
- Öelge neile, kui palju neile kirjutamise jaoks antud on.
- Kui kirjutamise stimuleerimiseks kasutatakse visuaalset abivahendit, andke materjalid õpilastele kätte, et nad saaksid neid soovi korral vaadata.
- Kui kasutatakse küsimust, kirjutage see tahvliile.
- Vanematele õpilastele võib anda lõpetamata küsimuse.
- Noorematele õpilastele võib anda lõpetamiseks mõne lause, näiteks „See foto paneb mind mõtlema...”.

RASKUSTEGA TOIMETULEMINE

Kui õpilastele valmistab kirjutamine raskusi, võivad nad oma mõtteid väljendada ka muul moel, näiteks joonistades. Nad võivad rääkida oma pildist ning te võite aidata neil oma mõtteid kirja panna.

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Kuidas kirjutamine toetas tegevuse eesmärki?
- Kuidas õnnestus õpilastel oma mõtteid kirjalikult väljendada?
- Kuidas saaks õpilased kasutada AHÕ kausta mõtteid uurimustes või tegevusprojektides?

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 8. INTERVJUEERIMINE

Kutsudes kellegi grupile oma kogemustest rääkima, saavad õpilased hea võimaluse küsida küsimusi ning kuulda sõja kohta vahetult seal olnud inimeselt. Kas õpetaja või grupp võivad otsustada, kes oleks sobiv inimene, keda RHÕ põhireeglite uurimise raames klassile kõnelema kutsuda. Kutsutav võib olla ise sõjas käinud inimene, näiteks veteran, humanitaartöötaja, tsiviilisik või ajakirjanik. Samuti võivad õpilased viia väljaspool kooli läbi intervjuu. Küsimused ja eesmärgid sõltuvad intervjuueeritavast.

EESMÄRGID

- Saada infot otsesest allikast
- Arendada intervjuueerimisoskusi

ALUSTAMINE

1. Küsige õpilastelt, keda nad sooviksid intervjuuerida
2. Andke õpilastele infot külalise kohta ja selgitage, milliseid teadmisi või kogemusi külaline jagama hakkab
3. Korraldage väike ajurünnak, et sõnastada küsimused, mida külalisele esitada. Näited võimalikest küsimustest:
 - Kas te oskate tuua näiteid teistest inimestest, kes humanitaarseid tegusid teevad?
 - Kas te teate veel kedagi, kes ära päästeti?
 - Mis koolitust te saite (või ise pakute) selle kohta, kuidas sõdurid vägivalla olukordades käituma peaksid?
 - Mis põhjusel sõdurid inimlikult käituvad? Või mitteinimlikult?
 - Mis on humanitaarabi osutamise juures kõige raskem?
 - Milliste dilemmadega teie või teised kokku puutusite?

Paluge õpilastel valida kõik need küsimused, mida nad küsida tahavad ja las iga õpilane valib ühe küsimuse, mida just tema esitada tahab. Õpilased, kes väljaspool kooli inimesi intervjuerivad, peaksid koostama nimekirja küsimustest, mis aitaks neil lugu koostada ja mõista selle tähendust humanitaartegevuse raames

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Määrake üks grupiliige võõrustajaks, kes külalist tervitab ja tutvustab.
- Seadke intervjuule kontekst ja ajapiir, kavandage selle protsessi kulgu.
- Paluge õpilastel küsida ettevalmistatud küsimused.
- Muutke intervjuu kulgu vastavalt vajadusele.
- Määrake üks grupiliige, kes sessiooni lõpus külalist tänab.

RASKUSTEGA TOIME TULEMINE

- Võibolla räägib külaline liiga kaua. Ta võib teemast kõrvale kalduda. Kui nii juhtub, juhtige ta uuesti teemasse tagasi.
- Õpilased, kes väljaspool kooli intervjuerivad, võivad vajada abi läbimõeldud küsimuste koostamisel.

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Peale sessiooni laske õpilastel kirja panna, mida nad külalise käest teada said ja kuidas on see seotud kindlate teemadega nende õpingutes ja RHÕga üldiselt.
- Grupp võib arutada, kui hästi nende meelest neil intervjuu läbi viimine õnnestus ja mida nad järgmisel korral võiksid teisiti teha.
- Õpilased, kes küsitavad oma sõpru või pereliikmeid sõja või humanitaarse vaatenurga kohta, võivad oma infot teistega klassis jagada.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 9. RÜHMATÖÖ

Humanitaartööd võib alustada üks inimene, kuid selle jätkuvalt edukaks toimimiseks on vaja meeskonnatööd. Väikerühmade kasutamine aitab õpilastel jagada mõtteid ja arendada oskusi. Rühmatööd soovitatakse läbi kogu materjali. Te võite moodustada püsivad rühmad või luua iga tegevuse puhul uued. Väikerühmades tehtud töö edukus sõltub kolmest elemendist:

- selged instruksioonid ülesande kohta
- piisav aeg
- rikkalik kujutlusvõime ja efektiivne esitus suuremale grupile.

EESMÄRGID

- Kaasata kõik õpilased arutellu ja probleemide lahendamisse.
- Õpetada juhtimis- ja koostöötamise oskusi

Töötades väikestes gruppides saavad õpilased:

- Praktiseerida suulisi ja kirjalikke suhtlusoskusi ja probleemide ühist lahendamist
- Võtta enda kanda juhtimine ja vastutus
- Kanda ette või levitada infot
- Osaleda suurema töenäosusega kui nad seda suure grupis teeksid
- Jagada ja edasi arendada mõtteid, saada uusi mõtteid ja võtta vastu otsused
- Tegeleda meeskonnatööga
- Võtta vastu suurt hulka uut infot

ALUSTAMINE

- Kui võimalik, laske õpilastel enne oma mõtete klassiga jagamist need paberile kirja panna. Aidake õpilastel oma mõtteid enne kaaslaste ideede kuulamist korralikult formuleerida.
- Mõelge, kui suur ja milline peaks grupp olema, et saavutada tegevuses vajalikku eesmärki ja tulemust.
- Laske õpilastel paarides jagada isiklike kogemusi (mõnda neist võiks hiljem jagada ka kogu grupiga ja mõnda vaid veel ühe inimesega), võrrelda isiklike vaateid või leppida kokku ühes seisukohas või tegevussuunas.

- Kasutage väikseid, kolmest kuni viiest õpilasest koosnevaid gruppe, kui te tahate igale õpilasele anda võimaluse teema kohta oma mõtteid avaldada.
- Moodustage grupid vastavalt erinevatele kriteeriumitele, sõltuvalt teie eesmärgist: võimete järgi, konkreetsesse tegevusse panustatavate kogemuste järgi, vanuse või soo järgi, kõrvuti istumise, oskuste järgi jne. Ühtlastes gruppides saavad õpilased töötada samas tempos, mis võib olla kiirem või aeglasem kui teistes gruppides. Eritasemega gruppides võib mõni õpilane võtta endale juhi või õpetaja rolli, samas kui teisi võib motiveerida pigem töötamine omasugustega, kellel on erinevad oskused või kogemused.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Selgitage ülesannet ja selle oodatavaid tulemusi selgelt.
- Määrake ja andke õpilastele ülesande täitmiseks vajalikud vahendid.
- Määrake ülesande täitmiseks vajalik ajalimit.
- Paluge õpilastel kohustused omavahel ära jagada: moderaator, märkmete tegija, reporter.
- Selgitage, mis on moderaatori, märkmete tegija ja reporteri ülesanne ja aidake õpilasi oma rolli täitmisel.
- Määrake ära, millises formaadis grupid oma tulemusi esitama peavad: suuline ettekanne, joonistus, diagramm, tardunud kaader, draama, vms.
- Käige klassis ringi, küsige küsimusi ja uurige gruppide progressi. (Vaadake, et te ei võtaks grupilt tööd üle.)

RASKUSTEGA TOIMETULEMINE

- Kui õpilased ei keskendu ülesandele või ei saa instruksioonidest aru, selgitage ülesanne uuesti või laske õpilastel seda teha; te võite instruksioonid ka kirja panna.
- Kui grupi liikmed ei suuda oma erimeelsusi lahendada, töötage grupiga koos, et üksmeelele jõuda või laske grupil esitleda erinevaid seisukohti ja selgitada, kuidas nad edaspidi oma tööd jätkavad.
- Kui mõni õpilane püüab grupis domineerida, korrake üle väikegrupi töö suunitlus ja tooge välja see, kuivõrd oluline on iga liikme roll ülesande lahendamisel.
- Gruppide ettekanded võivad muutuda kordavaks. Kui nii juhtub, laske täielik ettekanne teha vaid ühel grupil ning teistel lisada juurde see, millest veel räägitud ei ole.

AHÕ õppemeetodid

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Kui hästi õpilased suudavad koos töötada ja ülesannet täita?
- Milliseid oskusi õpilased näitasid?
- Milliste grupiliikmele vajalike oskuste puhul õpilased praktikat vajavad?
- Mida te järgmine kord teisiti teeksite?
- Kuidas mõjutas töö väikegruppides õpilaste arusaama sisust?

AHÕ õppemeetodid

ÕPPEMEETOD 10. TÕSILUGUDE JA UUDISTE KOGUMINE

Julgustage õpilasi oma RHÕ uuringutes kasutama mitte ainult õppekava poolt pakutavaid materjale vaid ka väljaspool klassi saada olevaid allikaid. Võimalikud allikad on infomeediumid, raamatud, pere ja sõpruskonna kogemused, lood nende tavadest. Neid materjale võib programmi liita.

EESMÄRGID

- Suurendada teadlikkust humanitaarseadustest olevikus ja minevikus üle kogu maailma
- Julgustada õpilasi märkama sündmusi ja teemasid, mis on seotud RHÕ ja humanitaartegevusega
- Julgustada õpilasi üles kirjutama informatsiooni RHÕ rakendamise ja jõustamise kohta

ALUSTAMINE

Iga mooduli kursusematerjalide viimane osa sisaldab „Meedialehte“. Eesmärk on suurendada õpilaste teadlikkust humanitaarsest vaatenurgast ja RHÕst ja selle põhjustest meid ümbritsevad maailmas. Näiteks palutakse Moodulis 1 intervjuuerida sõpra või pereliiget, et saada lugusid humanitaarsete tegude kohta ja/või otsida sarnaseid lugusid ajalehest, raadiost, televiisorist või raamatutest. Kinnitage õpilastele, et soovi korral on nende lood anonüümsed ja privaatsed.

Ka hilisemad moodulid julgustavad õpilasi koguma lugusid ja infot infomeediumitest, kirjandusest ja teistest allikatest, näiteks intervjuu inimesega, kes on olnud sõjaväes või võtnud osa humanitaartegevusest.

ÕPPERÜHMA JUHATAMINE

- Kui te annate õpilastele uurimusliku ülesande, korjake nende lood, ettekanded või mõtted alati kokku ja kasutage neid. Klassikaaslaste toodud näited motiveerivad neid, kes ei ole oma panust andnud ja annavad neile ideid, kuidas ise näiteid leida.
- Kasutage õpilaste kogutud materjale erinevatel viisidel, nagu näiteks stendile riputamine, kausta koostamine või suuliste ettekannete koostamine.
- Õpilaste toodud lugusid humanitaaraktidest saab kasutada kursuse osana. Valige iga tunni alustamiseks üks lugu, mida lühidalt tutvustada.

- Kasutage konkreetsete tegevuste illustreerimiseks üht või mitut õpilaste toodud lugu. Näiteks uudis sellest, kuidas keegi kaitses ümberasustatud inimest või põgenikku saab kasutada seoses tegevusega Moodulist 5. Moodulis 2 võib mõni õpilane tuua loo sõduri mälestustest selle kohta, kuidas baaskoolituse raames sõjareegleid õpetati. Keegi teine võib tuua uudise pingutustest, mida tehti sõjakurjategijate kohtu ette toomiseks. Sellised näited aitavad paremini mõista, kuidas RHÕ mõjutab inimeste elusid.
- Kasutage õpilaste kogutud materjale dramatiseeringute või dilemmadiskussioonide allikana.

RASKUSTEGA TOIME TULEMINE

- Kui õpilased pakuvad välja lugusid, mis ei ole humanitaarsete tegude näited, arutlege klassis, milliste tegudega on tegemist. Korrake üle humanitaarse teo tunnused, mida programmis rõhutatakse.

ÕPPIMISE HINDAMINE

- Kuidas peegeldavad õpilaste lood nende arusaamist RHÕ kontseptsioonist?
- Kuidas väljendavad need lood õpilaste paranenud intervjuerimisuskust?

Õpetajakoolituse õpitubade kavad

ÕPETAJAKOOLITUSE ÕPITOA STRUKTUUR

Õpitoad tutvustavad võtmekontseptsioone ja tegevusi, mida Avastades humanitaarõigust (AHÕ) materjalidest leida võib ja määravad strateegiad nende õpetamiseks. Kuigi õpitubadel võib olla üks üldine vahendaja, viiakse individuaalsed õpitoad läbi osalevate õpetajate poolt. Kas meeskondades või eraldi juhivad õpetajad iga õpituba. Igal õpitoal on hulk eemärke ja materjale; suurem osa õpitubadest koosneb kuuest sektsioonist:

- **Õpitoa eesmärkide ja plaani üle vaatamine**
- **AHÕ materjalide mõistmine**, kus õpetajatel on võimalus uurida materjale süvitsi nagu õpilased
- **Klassiruumikogemus**, kus õpetajad vaatavad videoklippe teistest õpetajatest või moderaatoritest, kes kasutavad samu materjale, millega nemad just uurisid
- **Rakendamine oma õpetamisesse**, kus osalised koostavad plaani, kuidas nemad hakkavad õpetama just uuritud materjali
- **Õppimise hindamine**, kus õpetajad ja arutelude juhatajad panevad aluse lähenemistele, mida kasutatakse hindamiseks, mida nemad ja õpilased on AHÕ raames õppinud.
- **Järgmiseks õpitoaks valmistumine**, kus määratakse järgmise õpitoa õpetajad-juhendajad ja jagatakse kätte lugemismaterjalid. [Õpituba 5 vajab eelnevat organiseerimist, sest sellesse õpituppa on tarvis kutsuda inimene, kellel on kogemusi rahvusvahelise humanitaarõiguse (RHÕ) õpetamises või levitamises. Peale osavõtjatega videoklipi vaatamist, kus õpilased pakuvad välja reegleid, on külalise ülesandeks arutada osavõtjatega noortele inimestele RHÕ õpetamisega seotud küsimusi.]

Õpitoad võib korraldada ühe-kahe nädala pikkuste suvekoolidena ühe riigi teatud piirkonna või erinevate riikide õpetajatele. Samuti on võimalik, et ühe või enama kooli õpetajad saavad kooliaasta jooksul iga teise nädala õhtutel või nädalalõppudel õpitubade raames kokku. Kuigi kolleegidega koos õpitubades õppimine on kõige optimaalsem, võivad üksikud õpetajad ka omapäi seda juhendit kasutada. Ühenädalase õppeperioodi puhul kestab iga õpituba kolm tundi (Kahenädalase perioodi puhul võib õpitube pidada kord päevas, jättes ülejäänud päeva kursusematerjalidega tutvumiseks). Iga õpitoa

kaks esimest tundi kuluvad AHÕ materjalide mõistmiseks ja strateegiate õpetamiseks ning klassiruumikogemuse saamiseks materjale kasutavate õpetajate videoklippe vaadates. Kolmas tund kulub sellele, et õpetajad mõtlevald, kuidas programmi just oma õpilastega kasutada ja kuidas nende arusaamist hinnata.

Märkus õpitubades kasutatavate videoklippide kohta: Igal õpetajal on igapäevases klassiruumitöös paremad ja halvemad hetked. Videod kipuvad koondama kokku just paremad hetked – mõned dünaamilisemad osad – jättes halvemad hetked välja ning moonutades seeläbi tegelikku klassiruumiolustikku. Seda tendentsi tuleks silmas pidada, et õpetajad, kes kogevad oma töös halvemaid hetki, ei pettuks oma töös ega hakkaks kahtlema, kas nad kõike õigesti teevad.

ÕPETAJAKOOLITUSE ÕPITUBADE KAVAD

Õpituba 1. „Avastades humanitaarõigust“ (AHÕ) tutvustamine õpilastele

Sissejuhatav uurimisteema: kujutlused ja tajud

Õppemeetod 1. Arutelu

Õppemeetod 2. Ajurünnak

Õppemeetod 3. „Lihtsaid vastuseid ei ole“

Videoklipp ja transkriptsioon: „Peamine arutelu: Sissejuhatav uuring“ (4:00)

Õpituba 2. Rollimäng: Mida saavad kõrvaltvaatajad teha?

Uuring 1A. Mida saavad kõrvaltvaatajad teha? („Samm sammult“)

Uurimisteema 1B. Humanitaarsete tegude uurimine [„Hääled sõjast – 1“]

Õppemeetod 5. Rollimäng

Õppemeetod 6. Tõsilugude, fotode ja videote kasutamine

Õppemeetod 9. Rühmatöö

Videoklipp ja transkriptsioon: „Õpilaste vastuste organiseerimine: Humanitaarsete tegude uurimine“ (7:39)

Õpituba 3. Töötamine dilemmadega: Kõrvaltvaataja dilemma

Uurimisteema 1C. Kõrvaltvaataja dilemma

Õppemeetod 4. Dilemmade kasutamine

Õppemeetod 9. Väikesed grupid

Õpetajakoolituse õpitubade kavad

Õpituba 4. Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel

Uurimisteema 2A. Hävitustööde piiramine (sammud 2, 3 ja 4)

Õppemeetod 1. Arutelu

Õppemeetod 6. Lugude, fotode ja videote kasutamine

Videoklipp ja transkriptsioon: „Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel“ (7:14)

Õpituba 5. Õpilaste mõtetest lähtuvalt: rahvusvahelise humanitaarõiguse alused

Uurimisteema 2A: Hävitustööde piiramine (sammud 5 ja 6)

Õppemeetod 8. Küsitlemine

Videoklipp ja transkriptsioon: „Õpilaste vaated: Milliseid reegleid on vaja relvakonfliktis?“ (5:06)

Õpituba 6. Videote vaatamine: Fookus „lapssõduritel“

Uurimisteema 2C: Fookus „lapssõduritel“ sealhulgas fotokollaaž 2C)

Õpilaste videoklipp ja transkriptsioon: „Ma ei taha tagasi minna“ (7:53)

Õppemeetod 7. Kirjutamine ja mõtisklemine

Õppemeetod 6. Lugude, fotode ja videote kasutamine

Õppemeetod 9. Väikesed grupid

Videoklipp ja transkriptsioon: „Videote vaatamine: Ettevalmistus ja arutelu“

Osa I: Ettevalmistus: Arutelu – mis on laps (8:20)

Osa II: Video arutelu „Ma ei taha tagasi minna“ (5:44)

Videoklipp ja transkriptsioon: „Õpilaste ettekanded: Kui sa saaksid rääkida maailmale“ (6:39)

Õpituba 7. Juhtumiuuringute kasutamine: My Lai. Mis läks õigesti? Mis läks valesti?

Uurimisteema 3C: Kes vastutab? (samm 2)

Juhtumiuuringud: My Lai, sealjuures

õpilaste videoklipp ja transkriptsioon „Mida me tegime My Lais“ (18:55)

Õppemeetod 6. Tõsilugude, fotode ja videote kasutamine

Õpituba 8. Rühmatöö: sõja tagajärjed

Uurimisteema 5A: Sõjapurustustest tulenevad vajadused (sammud 1, 2 ja 3), sealjuures

õpilaste videoklipp ja transkriptsioon: „Sunniviisiliselt kodust eemal“ (3:55)

Uurimisteema 5C: Fookuses on vangide kaitsmine, sealjuures

õpilaste videoklipp ja transkriptsioon „Valgus pimeduses“ (5:02) ja „Vang meenutab“ (2:50)

Õppemeetod 9. Rühmatöö

Õpituba 9. Isiklike kogemuste kasutamine: neutraliteet ja erapooletus

Õppemeetod 1. Arutelu

Õppemeetod 7. Kirjutamine ja mõtisklemine

Uurimisteema 5E: Humanitaarabi eetika (sammud 1 ja 2)

Videoklipp ja transkriptsioon: „Isiklike kogemuste kasutamine: neutraliteet ja erapooletus“ (6:18)

Õpituba 10. Õppimise rakendamine: Noorteprojektid

Lõpetav uurimisteema: mis saab edasi?, sealjuures

õpilaste videoklipp ja transkriptsioon: „Sõja uurimine draama kaudu“ (4:00)

Uurimisteema 2D: Fookus jalaväemiinidel, sealjuures

õpilaste videoklipp ja transkriptsioon: „Jalaväemiinid tapavad“ (8:18)

Õpituba 1. „Avastades humanitaarõigust“ tutvustamine õpilastele

M4

Esimene uurimisteema – sissejuhatav uurimus – tõstatab AHÕ programmi kesksed küsimused ja teemad. Paralleelseselt püüab see õpituba tõstatada samad küsimused ka õpetajale. Mõlemal juhul on eesmärgiks uurida osalejate arvamusi ja vaateid. Sissejuhatav uurimisteema annab viite avadiskussiooni toonile. Selles staadiumis ei ole veel „õigeid“ vastuseid ja kellelki ei oodata teema ideaalset tundmist.

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Õppida tutvustama AHÕ programmi õpilastele
- Luua lähenemine sellise aine õpetamisele, millest te ehk palju ei tea
- Uurida RHÕ faktilisi ja eetilisi küsimusi
- Selgitada „Lihtsaid vastuseid ei ole“ mehhanismi, mida tuleb kasutada läbi AHÕ programmi

AHÕ materjalide mõistmine (60 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Võtke mõned minutit ja lugege alltoodud materjale, mida õpitoas kasutatakse

Sissejuhatav uuring. Kujutlused ja taju

Õppemeetod 1. Arutelu

Õppemeetod 2. Ajurünnak

Õppemeetod 3. „Lihtsaid vastuseid ei ole“

2. Viige läbi uuring

Iga osalev õpetaja peaks läbi viima osa arutelust kasutades erinevaid küsimusi.

3. Arutlege

Kirjutage oma märkmetesse ja jagage oma vastuseid partneritega:

Millise teemad tekitasid kõige teravama diskussiooni?

Millised küsimused tekitasid õpilastes kõige suuremat huvi?

Mis läks hästi teie juhitud küsimuse arutluse käigus?

Milliseid raskusi teil tekkis?

Klassiruumikogemus (60 minutit)

1. Lugege video transkriptsiooni.

2. Enne vaatamist arutlege järgmiste küsimuste üle:

- Mis on Sissejuhatava uuringu eesmärgid?

3. Vaadake klippi õpetaja videolt: „Peamine arutelu: Sissejuhatav uuring“ (Jamaika, 14–15 aastased õpilased).

Õpetaja selgitab sissejuhatava vestluse eesmärgid. Kasutades ajurünnakut mõtlevad õpilased relvakonfliktide ja sõdurite käitumise üle. Nad toovad paralleelele oma riigi kogemustega.

4. Arutlege paarides:

- Kui hästi teie arust sissejuhatavate uurimisteema eesmärgid saavutati?
- Kuidas õpetaja seadis häälestust? Milliseid diskussioonitehnikaid ta kasutas?
- Mida näisid õpilased sõjast teadvat? Sõja piirangutest?
- Milline oli videolt nähtud õpilaste arutelu teie omaga võrreldes?

5. Vaadake klippi veel üks kord.

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage vastuseid paaris või väikestes gruppides:

- Milliseid probleeme te selle uurimisteema teemadel arutelu juhtides näete?

Kohandage tunnikonspekt „Sissejuhatav uuring: Kujutlused ja taju“ oma õpilastele sobivaks. Lisage ka hindamismeetodid.

Õppimise hindamine (20 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutlege oma vastuste põhjal paaris või väikeses gruppides:

- Mida te selle õppetunni sisust ja metoodikast õppisite?
- Millised on teie ootused seoses humanitaarõiguse õpetamisega?
- Millised on teie lootused?
- Millised on hirmud?
- Millised on teie küsimused?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 2. Rollimäng: mida saavad teha kõrvaltvaatajad?

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Praktiseerida ja uurida rollimängu kasutust
- Saada selgust kõrvaltvaataja mõistest

AHÕ materjalide mõistmine (100 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimiseemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 1A. Mida saavad kõrvaltvaatajad teha?

Uurimisteema 1B. Humanitaaraktiliste uurimine

Õppemeetod 5. Rollimäng

Õppemeetod 6. Lugude, fotode ja videote kasutamine

Õppemeetod 9. Väikesed grupid

2. Viige läbi uuring

Valitud osaleja(d) viivad läbi Uurimisteema 1, kasutades soovitatud rollimängu „Kuidas pikaajaline tegevus kasvatab humanitaarset tugevust“ (selle leiab uurimisteema lõpust). (30 minutit).

3. Arutlege

Arutlege rollimängu üle osalejate vaatenurgast, kasutades küsimusi, mida soovitatakse kasutada õpilastega:

- Mida te arvate valikutest, mida te rollimängijana tegite? Miks?
- Mida te arvate teiste mängijate tehtud otsustest? Miks?

Nüüd arutlege rollimängu üle vaatajate seisukohalt:

- Kuidas aitas rollimäng teil olukorda näha teise inimese seisukohalt? Kuidas oleks see võinud olla veelgi efektiivsem?
- Millistele küsimustele see teid mõtlema pani?
- Millised on mõned olulised küsimused, mille üle peale rollimängu arutelda?
- Mil viisil aitas rollimäng teil süvendada arusaamist humanitaarsete tegude olemusest?

4. Nüüd viige läbi Uurimisteema 1B: Humanitaaraktiliste uurimine. (40 minutit)

Klassiruumikogemus (30 minutit)

1. Lugege video transkriptsiooni. Enne vaatamist mõelge järgnevale küsimusele:

- Kuidas väljendasid õpilased oma arusaamist humanitaarsest vaatenurgast?

2. Vaadake õpetajavideolt klippi: „Õpilaste vastuste organiseerimine: Humanitaarsete tegude uurimine“ (Maroko, õpilased vanuses 13–15).

Õpetaja tutvustab humanitaarse teo kontseptsiooni struktureeritud viisil. Ta kasutab üldistuste tegemiseks kaarti ning laseb õpilastel tuua näiteid humanitaarsetest tegudest.

3. Arutlege paarides:

- Kuidas väljendasid õpilased oma arusaamist humanitaarsest vaatenurgast?

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paaris või väikestes gruppides

- Kuidas te oma õpilastega selle tegevuse läbi viiksite?
- Kuidas te õpilasi rollimänguks ette valmistaksite?
- Millised küsimused võiksid teie õpilastel tekkida?

Kohandage tunnikonspekte nende uurimisteemade õpetamiseks oma õpilastele.

Õppimise hindamine (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid väikestes gruppides:

- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?
- Mida te selle sessiooni sisust ja meetodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 3. Töötamine dilemmadega: kõrvaltvaataja dilemma

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Õppida juhendama õpilasi dilemmadega töötamisel.

AHÕ materjalide mõistmine (60 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimisteemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 1C: Kõrvaltvaataja dilemma

Õppemeetod 4. Dilemmade kasutamine

Õppemeetod 9. Väikesed grupid

2. Viige läbi uuring

Valitud osaleja(d) viivad läbi uurimisteema 1C.

3. Arutlege

Peale tegevuse lõppu räägivad väikeste gruppide liikmed kogu suurele grupile, millised olid nende rollid ja mis oli oluline väikeses grupis töötamiseks. Uurige, millised olid konkreetset võtted ja sammud, mis olid vajalikud dilemmade kasutamiseks.

Klassiruumikogemus (60 minutit)

Nüüd vaadake dilemmade analüüsimise kogemust õpetajate vaatenurgast.

- Kuidas te õpetajana reageerisite? Millised küsimused arutelus esile kerkisid?
- Kuidas reageeriks sellele uurimisteemale teie õpilased?
- Kui efektiivselt sai grupp hakkama dilemmadega töötamisel rakendatava nelja sammuga?
- Milliseid dilemmade kasutamist oma klaasiruumis puudutavaid küsimusi teil on?

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paaris või väikestes gruppides:

- Kuidas te sellist tegevust oma õpilastega kasutaksite? Milliseid probleeme te ette näete?
- Kohandage uurimisteema 1C tunnikonspekti oma õpilastele õpetamiseks. Kaasake hindamismeetodid.

Õppimise hindamine (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paaris:

- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?
- Mida te selle sessiooni sisust ja metoodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 4. Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Mõelda, kuidas julgustada ja kasutada õpilaste osalemist diskussioonis
- Uurida fotode kasutamise väärtust ideede ja arvamuste genereerimisel

AHÕ materjalide mõistmine (60 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uuringud ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 2A: Hävitustööde piiramine

Õppemeetod 1. Arutelu

Õppemeetod 6. Lugude, fotode ja videote kasutamine

2. Viige läbi uuring

Valitud osaleja(d) jagavad fotod (nii „Kinniseotud silmadega vang” kui „Vangide marss”) ja viivad läbi uurimisteema 2A, sammud 2, 3, ja 4.

3. Arutlege

Peale tegevuse lõppu arutlege paaris või väikestes gruppides:

- Kuidas te reageerisite fotodele?
- Kuidas mõjutasid fotod teie osalemist?

4. Nüüd viige läbi Uurimisteema 1B: Humanitaaraktide uurimine. (40 minutit)

Klassiruumikogemus (60 minutit)

1. Lugege video transkriptsiooni. Siis valige järgnevatest küsimustest üks või kaks, millele videoklipi vaadates keskenduda:

- Kuidas mõjutavad fotod õpilaste osalemist?
- Kuidas kasutatakse mõtisklevat kirjutamist arutlustes osalemise parandamiseks?
- Milline on õpetaja roll?
- Milliseid strateegiaid kasutati õpilastevahelise mõttevahetuse parandamiseks?
- Kas oli hetki, mil õpetaja oleks pidanud sekkuma, kuid ei teinud seda?

2. Vaadake õpetajavideo klippi: „Fotode kasutamine inimväärikuse uurimisel” (Lõuna-Aafrika, õpilased vanuses 16–17).

Õpetaja kasutab fotot kinniseotud silmadega vangist, et aidata õpilastel genereerida ideid, kuidas kaitsta relvakonfliktide käigus inimväärikust.

3. Peale videoklipi vaatamist arutlege väikeses grupis või kõik koos:

- Millised on teie reaktsioonid videole?
- Videos küsib üks õpilane küsimuse, millele õpetaja ei vasta. Kas teie arust tegi ta mitte vastates õigesti? Miks või miks mitte? Kas teie teeksite midagi teisiti?

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma küsimust paaris või väikeses grupis:

- Kuidas te kohandaksite seda uurimisteemat oma grupis kasutamiseks?

Kohaldage uurimisteema 2A tunnikonspekti oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (20 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage paaris:

- Mida te selle sessiooni sisust ja meetodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis?
- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.
- Uurige, kas järgmises õpitoas RHÕst kõnelema tuleva isiku vastuvõtmisega on kõik korras ning veenduge, et külaline saab täpselt aru oma rollist õpitoas.

Õpituba 5. Õpilaste mõtetest lähtuvalt: rahvusvahelise humanitaarõiguse alused

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Õppida tundma mõnda rahvusvahelise humanitaarõiguse (RHÕ) põhireeglit
- Teha vahet inimõigusel ja RHÕI
- Mõista käskude täitmisega seonduva vastutuse problemaatikat
- Mõista, kuidas sellist infot õpilastele edastada
- Õppida kasutama külaliste intervjuueerimist kui üht õpetamisviisi
- Uurida, kuidas uut teemat tutvustades õpilaste teadmisi suurendada

AHÕ materjalide mõistmine (40 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimisteemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 2A: Hävitustööde piiramine

Õppemeetod 8. Küsitlemine

2. Viige läbi uuring

Valitud osaleja(d) viivad läbi sammud 5 ja 6 uurimisteemast 2A.

Klassiruumikogemus (70 minutit)

1. Selgitage, et ettevalmistusena külalise ettekandest RHÕ ja inimõiguste teemal näidatakse videot sellest, kuidas õpilased ise reegleid määravad.
2. Kui külaline on kohal, lugege video transkriptsiooni ja vaadake videot: „Õpilaste vaated: Milliseid reegleid on vaja relvakonfliktis?” (Lõuna-Aafrika, õpilased vanuses 16–18).

Olles vaadanud fotokollaaži sõja tagajärgedest, kakkavad õpilased looma reegleid, mida nende arust on relvakonfliktides vaja.
3. Laske külalisel rääkida RHÕst ja inimõigustest ja selgitage, kuidas neid saab kasutada konflikti ja/või mitte-konflikti olukorras
4. Avage arutelu küsimusteks. Mõelge, milliseid raskusi võib teil tekkida, selgitades õpilastele, mida te RHÕst teada saite. Jagage neid oma grupiga ja RHÕ külalisega, et ühiselt lahendust leida.

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid väikestes gruppides:

- Mis on kolm kõige olulisemat asja, mida te soovite, et teie õpilased RHÕ kohta teaks?

Kohaldage uurimisteema 2A tunnikonspekti oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma partneriga:

- Mida te selle sessiooni sisust ja metoodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 6. Videote vaatamine: fookuses on lapssõdurid

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (5 minutit)

- Uurida ja kasutada videot kui diskussiooni tekitavat vahendit
- Tutvuda materjalide ja teemadega, mis puudutavad laste kasutamist sõduritena

AHÕ materjalide mõistmine (80 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uuringud ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 2C. Fookuses on lapssõdurid

Õppemeetod 6. Tõsilugude, fotode ja videote kasutamine

Õppemeetod 7. Kirjutamine ja mõtisklemine

Õppemeetod 9. Rühmatöö

2. Viige läbi uuring

Valitud osaleja(d) viivad läbi sammud 1–4 uurimisteemast 2C.

Vaadake klippi õpilaste videolt: „Ma ei taha tagasi minna“. Vaadake transkriptsiooni. Tehke samm 5 uurimisteemast 2C.

3. Arutlege

Peale tegevuse lõppu arutlege väikestes gruppides:

- Kas on kohalikke probleeme, mis puudutavad lapsi ja vägivaldat, mida võiks selle tegevuse juures kasutada?

4. Vaadake üle informatsioon, mis puudutab „Lapse õiguste konventsiooni“ sammus 3. Arutlege, kuidas seda infot õpilastele edasi anda. Lahendage võimalikud küsimused.

Klassiruumikogemus (60 minutit)

1. Lugege video transkriptsiooni ja mõelge enne video vaatamist järgnevatele küsimustele:

- Kuidas aitab õpetaja laste vajadustest paremini aru saada?
- Kuidas teeb küsimus „Mis on laps?“ teatavaks lapssõduriks olemise tagajärjed?

2. Vaadake õpetajavideo klippi: „Videote vaatamine: Ettevalmistus ja arutelu“ (Maroko, õpilased vanuses 13–15).

Osa I: Valmistudes vaatama klippi „Ma ei taha

tagaasi minna“, palub õpetaja õpilastel mõelda järgnevatele küsimustele: Mis on laps? Millised on laste vajadused?

Osa II: Õpilased keskenduvad loos esinevatele erinevatele tegelastele ja kirjeldavad nende arvamust sellest, millist mõju sõda lapssõduritele avaldab ja millist rolli mängivad leitnant ja teised täiskasvanud. Läbi arutelu aitab õpetaja õpilastel teha vahet vabatahtlikul ja sunniviisilisel värbamisel.

3. Arutlege:

- Kuidas väljendavad õpilased oma arusaama „sunniviisilisest“ ja „vabatahtlikust“ värbamisest ja nende mõju lapsele?

4. Vaadake õpetajavideo klippi: „Õpilaste ettekanded: Kui sa saaksid rääkida maailmale“ (Lõuna-Aafrika, õpilased vanuses 16–18).

Õpetaja annab õpilastele võimaluse avalikult väljendada oma reaktsioone lapssõduritega seotud probleemide üle. Video näitab lapsi oma kõnesid lugemas

Rakendamine oma õpetamisesse (20 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid partneriga:

- Kuidas pääseda ligi õpilaste kogemustele ja huvidele, et parandada nende arusaamist AHÕ teemadest?

Kohandage Uurimisteema 2C tunnikonspekti oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid väikeses grupis.

- Kuidas õpilased mõlemas grupis (Maroko ja Lõuna-Aafrika omas) demonstreerisid oma arusaama lapssõduriks olemise tagajärjedest laste arengule?
- Mida te selle sessiooni sisust ja metoodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil on?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 7. Juhtumiuuringute kasutamine: „Mida me tegime My Lais”

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (5 minutit)

- Õppida kaasama õpilasi juhtumiuuringusse
- Mõista, milliseid tundeid selline materjal võib tekitada
- Mõista mõningaid teemasid ja dilemmasid, mis on seotud RHÕ rakendamise ja jõustamisega

AHÕ materjalide mõistmine (145 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uuringud ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 3C. Kes vastutab?

Juhtumiuuring: My Lai. Mis läks valesti? Mis läks õigesti?

Õppemeetod 6: tõsilugude, fotode ja videote kasutamine

2. Viige läbi uurimisteema (95 minutit)

Osaleja viib läbi uurimisteema 3C, sammu 2.

Määratud osalejad viivad läbi ESIMESE OSA „Juhtumiuuringust – My Lai...”.

Lugege transkriptsiooni vaadake õpilaste videoklippi: „Mida me My Lais tegime”.

3. Arutlege (10 minutit)

- Milliseid reaktsioone see video teis tekitab?
- Milliseid küsimusi see teil RHÕ rakendamise ja jõustamise osas tekitab?
- Kuidas aitab see tegevus teil nendele küsimustele vastata?
- Milliseid väljakutseid võib õpilastega selle materjali uurimine tekitada?
- Millised on teie hirmud ja ootuse seoses selle video näitamisega oma õpilastele?
- Kuidas te nende emotsionaalsete reaktsioonidega hakkama plaanite saada?

4. Viige läbi uurimisteema (40 minutit)

Määratud osalejad viivad läbi TEISE OSA „Juhtumiuuringust – My Lai...”.

Rakendamine oma õpetamisesse (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paaris või väikestes gruppides:

- Milliseid mugandusi te selle tunni õpetamises teeksite?

Kohandage juhtumiuuringu tunnikonspekt oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paarides:

- Mida te selle sessiooni sisust ja meetodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis?
- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 8. Rühmatöö: sõja tagajärjed

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (5 minutit)

- Uurida väikegruppide kasutust kui ühte viisi õpilaste osalemise suurendamiseks
- Uurida õpilase ja õpetaja vahelist tasakaalu tegevustes osalemisel
- Tutvuda sõja tagajärgi puudutavate materjalidega

AHÕ materjalide mõistmine (115 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimisteemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 5A. Sõjakahjustest tekkivad vajadused

Uurimisteema 5C. Fookus vangide kaitsmisel

Õppemeetod 9: väikerühmad

2. Viige läbi uuring

Määratud osalejad viivad läbi sammud

1-3 uurimisteemast 5A. (60 minutit)

Vaadake õpilaste videoklippi: „Sunniviisiliselt kodust eemal“.

Ülejäänud määratud osalejad viivad läbi sammud

1–3 uurimisteemast 5C. (55 minutit)

Vaadake and arutlege õpilaste videoklipi üle: „Valgus pimeduses“.

Vaadake and arutlege Uuringu 5C lõpus oleva videoklipi üle: „Vang meenutab“.

Klassiruumikogemus (30 minutit)

Arutlege väikestes gruppides, seejärel andke oma vastustest suurele grupile teada:

- Kuidas reageerivad teie õpilased uuringule 5A? Milliseid raskusi te selle materjali õpetamise juures ette näete?
- Kuidas reageerivad teie õpilased uuringule 5C? Milliseid raskusi te selle materjali õpetamise juures ette näete?

Rakendamine oma õpetamisesse (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paarides või väikestes gruppides:

- Milliseid raskusi ja eeliseid te väikegruppides töötamisel ette näete?

Kohandage uurimisteema 5A ja 5C tunnikonspekt oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (15 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paaris:

- Mida te selle sessiooni sisust ja metoodikast õppisite?
- Milliseid küsimusi teil tekkis
- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 9. Isiklike kogemuste kasutamine: erapooletus ja võrdsus

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (10 minutit)

- Uurida isiklike kogemuste kasutamist mõistete õpetamisel
- Märgata erinevate strateegiate kasutamist ühe terviktegevuse õpetamise juures
- Mõista erapooletuse ja võrdsuse kontseptsiooni

AHÕ materjalide mõistmine (60 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimisteemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Uurimisteema 5E: Humanitaarabi eetika

Õppemeetod 1: Arutelu

Õppemeetod 7: Kirjutamine ja mõtisklemine

2. Viige läbi uurimisteema (95 minutit)

Laske määratud osalejatel viia läbi sammud 1 ja 2 uurimisteemast 5E.

Klassiruumikogemus (50 minutit)

1. Lugege video transkriptsiooni ja mõelge nende küsimuste peale enne video vaatamist. Jagage osalejad kahte gruppi. Andke igale grupile üks järgnevatest küsimustest:

- Milliseid strateegiaid õpetaja kasutab, et aidata õpilastel erapooletuse ja võrdsuse mõisteid paremini mõista?
- Kuidas väljendavad õpilased nendest mõistetest arusaamist?

2. Vaadake õpetajavideo klippi: „Isiklike kogemuste kasutamine mõiste mõistmisel”

(Lõuna-Aafrika, Õpilased vanuses 14–15).

Õpetaja palub õpilastel defineerida need mõisted ja siis annab materjalides välja toodud definitsioonid. Kasutades stsenaariume, identifitseerivad õpilased juhtumid, kus neid mõisteid kasutatakse ja põhjendavad oma valikud. Seejärel näitavad õpilased oma arusaamist nendest mõistetest, kirjutades lühikesed jutud oma isiklikest kogemustest. Pange tähele, kuidas õpetaja läheneb nendele mõistetele, kasutades erinevaid tehnikaid.

3. Küsimused suure grupi aruteluks peale video vaatamist:

- Milliseid strateegiaid õpetaja kasutas, et aidata õpilastel paremini mõistetest aru saada? Kui edukad need strateegias teie arvates olid?
- Milliseid tõendeid te nägite, mis viitavad õpilaste arusaamisele (või selle puudumisele) antud mõistetest?

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage vastuseid väikestes gruppides:

- Milliseid strateegiaid teie kasutaksite veendumaks, et õpilased saavad aru ja oskavad kasutada erapooletuse ja võrdsuse põhimõtteid?

Kohandage uurimisteema 5E tunnikonspekti oma õpilastele õpetamiseks.

Õppimise hindamine (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage vastuseid paaris:

- Mida te selle sessiooni sisust ja meetodikast õppisite?
- Millised küsimusi teil tekkis?
- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?

Järgmiseks õpitoaks valmistumine

- Otsustage, milline osaleja viib läbi järgmise õpitoa uurimisteema.
- Vabal ajal valmistuge järgmiseks õpitoaks ja lugege soovitatud AHÕ materjale ja Õppemeetodeid.
- Kui te viite läbi järgmise õpitoa või osa sellest, koostage tunnikonspekt.

Õpituba 10. Õppimise rakendamine: noorteprojektid

M4

Õpitoa eesmärkide ja plaani ülevaatamine (5 minutit)

- Uurida, kuidas aidata õpilasi AHÕ projektidega
- Hinnata nende õpitubade efektiivsust

AHÕ materjalide mõistmine (60 minutit)

1. Lugege ja selgitage

Enne õpituba peaks kõik osalejad lugema läbi ülaltoodud uurimisteemad ja Õppemeetodid. Võtke mõned minutid nende materjalide läbi vaatamiseks.

Lõpetav uurimisteema: Mille poole edasi püüelda?

Uurimisteema 2D: Fookus jalaväemiinidel [Et vaadata läbi kõik õpilaste videoklipid, näidake millalgi selle õpitoa raames klippi „Jalaväemiinid tapavad jätkuvalt“, Uurimisteemas 2D]

Video transkriptsioon: „Jalaväemiinid tapavad“ (lehekülg 97)

2. Viige läbi uuring

Määratud osalejad viivad läbi „Lõpetava uurimisteema“, sealhulgas klipi „Sõja uurimine läbi draama“ õpilaste videolt.

3. Arutlege

Peale uurimisteemat moodustage väikesed grupid vastavalt koolile, piirkonnale või riigile.

Tehke ajurünnak:

- Projektide tüübid, mis võiksid sobida teie õpilastele
- Kuidas teha koostööd teiste õpetajatega/koolidega ühiskonna propagandat puudutavate projektide osas

Rakendamine oma õpetamisesse (30 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paarides või väikestes gruppides:

- Milliste aspektide puhul sobivana tundub projektis võivad õpilased abi vajada?

Tehke plaan, kuidas teie seda uurimisteemat kasutaksite.

Enese õppimise hindamine (25 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paarides või väikestes gruppides:

- Mida te sellest õpitoast õppisite?
- Milliseid küsimusi on teil tekkinud?
- Milliseid hindamisviise saab noorteprojektide juures kasutada?

Õpitoa hindamine (60 minutit)

Kirjutage vastused samadele küsimustele, millele te esimeses õpitoas vastasite:

- Millised on teie ootused seoses Avastades humanitaarõigust õpetamisega?
- Millised on teie lootused?
- Millised on teie hirmud?
- Millised on teie küsimused?

Seejärel vaadake oma varasemaid vastuseid. Võrrelge oma mõtteid ja arutage:

- Kuivõrd on minu ootused täitunud?
- Kuidas ma saan edasiste küsimustega tegeleda?
- Mida ma õpetajakoolituse õpitubadest õppisin?
- Mis oli puudu? Milliseid ettepanekuid mul on õpitubade parandamiseks?

Õppimise hindamine (25 minutit)

Kirjutage oma märkmetesse, seejärel arutage oma vastuseid paarides:

- Mida te selle sessiooni sisust ja meetodikast õppisite?
- Millised on teie küsimused?
- Milliseid hindamisviise selles tunnis kasutati või saaks kasutada?
- Mida te olete õpitubadest õppinud?

Õpetajavideo transkriptsioonid 1/7

DISKUSSIOONI JUHTIMINE. SISSEJUHATAV UURIMISTEEMA

KUJUTLUS SÕJAST

- Õpetaja: Meid huvitavad teie arvamused, teie mõtted – mida te teate ja mida te ei tea, mida te kuulnud olete ja mida te teada tahate. Missugused on need sõnad, mis teile sõjale mõeldes pähe tulevad? Mida te näete või tunnete või kuulete? Jah.
- Poiss: Katastroof.
- Õpetaja: Katastroof. Jah?
- Tüdruk: Oht.
- Õpetaja: Oht.
- Tüdruk: Vägivald.
- Õpetaja: Oht, vägivald. Jah, sina seal taga.
- Tüdruk: Võitlemine.
- Õpetaja: Võitlemine.
- Tüdruk: Surm.
- Õpetaja: Võitlemine ja surm.

RELVAKONFLIKTI PIIRAMINE

- Õpetaja: Kas teie arvates peaks sõja ajal olema mingid reeglid, kuidas peaks sõdima või mis peaks sõjas toimuma?
- Poiss: Kaks isikut, kes võitlevad, peaksid minema kuhugi, kus kedagi teist ei ole, preili, nii et nad ei – kui nad võitlevad – nad ei haaraks relvi, nad ei vigastaks kedagi võitluses.
- Tüdruk: Ma arvan, et peaksid olema reeglid, sest kui kaks riiki või kaks isikut on konfliktis või muud sellist, siis võidakse süütutele inimestele viga teha. Nii et ma arvan, et riikidele peaksid olema reeglid – ei tohiks minna teatud kohtadesse.
- Poiss: Kõigepealt ei tohiks ühegi rahva või inimeste vahel üldse mingit sõda olla. Peaksime elama rahulikult nagu Jumal tahtis. Nii et mingit sõda ei tohiks olla, seega poleks mingeid reegleid vaja.

MIDA SA ÕPETAJA ASEMELE NÜÜD TEEKSID? SÕJAGA SARNANEVAD OLUKORRAD

- Tüdruk: Preili, nagu Robert just ütles – kaks isikut võitlevad ja nad peaksid minema kuhugi, kus kedagi ei ole. Mõnikord, kui sa oled konfliktis ja võideldakse, preili, mõnikord lapsed lähevad ja astuvad vahele ja see laps, kes võitlemist takistab, saab viga. Nii et asi ei ole selles, kas minna kuhugi, kus keegi ei käi.
- Õpetaja: Hea küll, kas mõni teist teab kedagi, kes on kunagi käinud sõjas või sattunud olukorda, mis sõjaga sarnaneb – kus on tegemist relvakonfliktiga?
- Poiss: Mul on sõber, kes on olnud pisisõjas.
- Õpetaja: Pisisõda, aga seal olid mängus püstolid...
- Poiss: Püstolid ja noad ja neid rööviti ja peksti läbi. Keelati tagasi tulla mingisse piirkonda, sest see olevat nende territoorium, mitte teiste oma.
- Õpetaja: Oh, nagu jõuguasi.
- Poiss: Jah, just.
- Õpetaja: Siin Jamaikal?
- Poiss: Siin Jamaikal.
- Õpetaja: Kas jamaikalastel on reeglid?
- Poiss: Ei, ei ole reegleid.
- Õpetaja: Kas peaksid olema reeglid?
- Poiss: Kes tahab võidelda, peaks sõjas võitlema üksinda teise vastu. Nii et keegi viga ei saaks. Nii et kui keegi teine saab viga, oleks nemad selles süüdi.
- Tüdruk: Vahel võitlevad inimesed piasjajade pärast – näiteks võetakse kelleltki dollar ja võideldakse. Ja võitlemise ajal ei jääda seisma ega öelda: „Me ei lähe sinna, me ei lähe siia“. Lihtsalt võideldakse. Nii et ma ei mõista, milleks reegleid vaja on.
- Tüdruk: Preili, mingit võitlemist ei peaks üldse olema.
- Õpetaja: Jah, hea küll, mingit võitlemist ei peaks olema, kuid kas on nii – et mingit võitlemist ei ole?
- Tüdruk: Ei.
- Õpetaja: Sellepärast me uurimegi, mida me selle suhtes ette võtame. Hästi?

Õpetajavideo transkriptsioonid 2/7

ÕPILASTE VASTUSTE KOONDAMINE. HUMANITAARSETE TEGUDE KÄSITLEMINE

ÕPILASED ARUTLEVAD VÄLJAVÕTETE ÜLE – „HÄÄLED SÕJAST 1“ VASTUSED KOONDATAKSE JÄRGMISTESSE TULPADESSE:

1. Kes sooritas humanitaarse teo kelle heaks?
2. Mida ta tegi?
3. Missuguste raskustega / survega ta silmitsi seisis?

Õpetaja: Kes sooritas humaanse teo ja kelle heaks?

Tüdruk: See oli mees vaenlase poolelt, kes teostas humaanse teo.

Õpetaja: Kelle heaks?

Tüdruk: Ta teostas humaanse teo vangiga heaks.

Õpetaja: Mida andis vaenlane vangile?

Poiss: Ta hankis talle toitu ja riideid.

Õpetaja: Võime öelda, et vaenlane pakkus vangile kaitset ja turvalisust.

Nii, missuguste raskustega ja survega puutus kokku inimene, kes vaenlasele abi osutas?

Tüdruk: Vaenlane keelab oma meestel aidata kedagi, kes kuulub teisele poole. Seetõttu on see inimene ohus.

Õpetaja: Niisiis, on surve teiste poolt. Teiste poolt on surve sellepärast, et võidakse avastada, et vaenlasele abi osutati. Nii et siin on tegemist sotsiaalse survega. Niisiis, on hirm teiste ees, sotsiaalne surve.

Kelle heaks sooritati humaanne tegu?

Tüdruk: Vaenlane sooritas humaanse teo perekonna heaks, kes kuulus vastaspoole hulka.

Õpetaja: Niisiis on tegemist tsiviilelanikega. Mida nad neile pakkusid?

Poiss: Kaitset.

Õpetaja: Niisiis, taas kord kaitset ja turvalisust, kuni oht on möödas. Mis tüüpi survega oli tegemist?

Tüdruk: Külaelanike soov tappa see perekond ja visata külast välja

Õpetaja: Nii et see on surve, perekond, hirm teiste ees.

Poiss ja

tüdruk: Sotsiaalne surve.

Õpetaja: Nüüd kolmas kategooria: isiklik, psühholoogiline

PEALE KAHEKSA „HÄÄLED SÕJAST“ ÜLE ARUTLEMIST VÕTAB RÜHM KOKKU HUMANITAARSETELE TEGUDELE ISELOOMULIKUD TUNNUSED.

Õpetaja: Nüüd, kus me oleme näinud kõiki neid arvamusi, tahame jõuda mõningate järeldusteni. Teeme järelduse iga tulpa kohta. Niisiis, esimene tulp.

Tüdruk: On inimesi, kes sooritavad vaenlase heaks humanitaarseid tegusid.

Õpetaja: Neid tegusid sooritavad inimesed, kellelt tavaliselt abisutamist ei oodata. Nii et see on vaenlaselt vaenlasele. Niisiis, see on esimene iseloomulik tunnus. See on humanitaarse teo tunnus. See pole sama, mis sõbra või venna või ema aitamine. Nii et perekond humanitaarseid tegusid ei puuduta.

Teine tulp.

Poiss: Vaatamata halvale kohtlemisele võib vaenlane sooritada humanitaarseid tegusid oma vaenlase heaks, sõltuvalt tema väärtushinnangutest ja moraalist.

Tüdruk: Teod võivad olla materiaalsed või moraalsed.

Õpetaja: Nii et neid materiaalseid ja moraalseid tegusid sooritatakse selleks, et? Midagi mis on seotud inimestega.

Poiss: Et aidata ja kaitsta.

Õpetaja: Kaitsta keda?

Tüdruk: Süütuid inimesi.

Õpetaja: Seotud inimkonnaga.

Tüdruk: Seotud inimväärikusega.

Õpetaja: See on seotud inimväärikusega.

Humanitaarsel teol on niisiis teine tunnus – inimväärikuse kaitsmine. Nii, missugune on surve?

Õpetajavideo transkriptsioonid 2/7

- Poiss: Võime näha, et tegemist on sotsiaalse ja psühholoogilise survega.
- Õpetaja: Missuguse humanitaarsele teole omase tunnuse võime järeldada, võttes arvesse seda sotsiaalset ja psühholoogilist survet?
- Tüdruk: Vaatamata survele osutavad mõned inimesed sellest hoolimata vaenlasele abi, sest nende väärtushinnangud ei luba neil näha teist inimest kannatamas, võtmata midagi ette.
- Poiss: Vaenlane osutab vangidele abi, sest on tingimusi ja olukordi, kui vaenlane tunneb oma vaenlasele kaasa.
- Õpetaja: Teeme kokkuvõtte.
- Tüdruk: Humanitaarsete tegude sooritamine vaatamata sotsiaalsele ja psühholoogilisele survele.
- Õpetaja: Kui tegemist on sotsiaalse ja psühholoogilise survega, siis abi osutav inimene satub...?
- Tüdruk: Takistustele, tõketele, on tõkked, takistused, see tähendab ohtu. Jah, see tähendab oma elu ohtu seadmist.
- Õpetaja: See on ka ohverdamine – eneseohverdamine teiste heaks. See teine ei ole perekonna liige, ei ole sõber. See on vaenlane. Nii et seda ei oodata. Seega on humanitaarsel teol kolm iseloomulikku tunnust.

Õpetajavideo transkriptsioonid 3/7

FOTODE KASUTAMINE INIMVÄÄRIKUSE UURIMISEL

[DISKUSSIOONI ETTEVALMISTAMISEKS ON ÕPILASED PANNUD KIRJA OMA ARVAMUSI]

„KUIDAS ON OHUS VANGI INIMVÄÄRIKUS?“

„KUIDAS ON OHUS VANGISTAJA INIMVÄÄRIKUS?“

Tüdruk: Vang – eriti kui ta on juba informatsiooni andnud, on oma elu juba hävitanud ja ta kahetseb öeldut ja ta on juba palunud, ja kui inimene on juba palunud, peab midagi tegema ja peab aru saama, et see inimene on samuti inimolend ja ma ei tapa teda, ma pean austama tema elu ja ma pean austama tema inimvääriskust. Sest see ilmselgelt alaneb ja ta sureb ja talle ei jää midagi alles.

Ja teine küsimus on vangistaja inimvääriskus. Kui ta vangi tapab, peab ta end tapjaks ja mõrvariks ja ta näeb end inimeselt elu võtmas, sest tema on ikka veel elus. Kui ta selle inimese tapab, noh, tema elu ei ole enam nii hea kui see oli enne selle inimese tapmist.

Õpetaja: Hea küll, nüüd põhjenda mulle vangistaja inimvääriskuse aspekti.

Tüdruk: Noh, ilmselt – inimvääriskus – tal ei ole seda enam, ta tunneb nagu oleks tume pilv tema üle langenud, nagu poleks ta enam inimene, ta on justkui tapja, ainult tapamasin, mis tapab inimesi isegi kui nad on süütud ja isegi kui nad elu eest palusid.

Õpetaja: Hea küll.

Poiss: Vangi inimvääriskus, härra, minu arvates on ta ohus, härra. Sest teda võidakse orjastada, härra. Või tappa.

Õpetaja: Vangi inimvääriskus?

Poiss: Vangi.

Õpetaja: On ohus.

Poiss: Jah, härra. Kuna teda võidakse orjastada ja arvatavasti tappa.

Õpetaja: Hea küll, ja vangistaja?

Poiss: Vangistaja on löksus, härra.

Õpetaja: Mismoodi?

Poiss: Esiteks, härra, ta peaks kinni pidama oma käskudest ja moraalsetest seadustest, härra. Mitte tappa inimesi ja muud sellist.

Õpetaja: Hästi, see sobib.

Poiss: Mulle meeldib see näide (näitab piltidele) – tumedanahaline laps läheb valgete kooli ja kohtab valgeid inimesi, kes neid väga rõhused. Nii et see on samasugune nagu näide sõduritest, kelle vaenlane vangi võttis. Sest vangistajad on nagu need valged õpilased, kes kohtlevad seda tumedanahalist last halvemini, sest alandatakse inimvääriskust ja vangid tunnevad end alaväärsena, nad tunnevad nagu nad ei ole enam inimvääriskust ära teeninud. Ja andes mõista, et sul ei ole inimlike väärtushinnanguid, ei väärtusta sa teise inimese elu. Sa annad mõista, et sa oled loom, sa ei tunne teise inimese tunnetele kaasa.

Õpetaja: Nii et kui sa ei väärtusta teise inimese õigusi, ei väärtusta sa ka enda omi?

Poiss: Jah, õigus.

Tüdruk: Vabandust, aga ma ei saa [eelmise õpilasega] nõus olla, härra. Selles, kui ta ütleb, et kui sa oled inimene, siis peaksid sul olema inimlikud väärtushinnangud. Ma pean silmas seda, et sõdur olles tead sa mida oodata ja enne kui sa sõtta lähed, õpetatakse sulle, et sa pead tapma. Kui sa ei tapa, pead sa vallutama. Eesmärk on võita sõda. Ja eesmärk on vallutada. Miks peaksid sa mõtlema inimvääriskusele ja kohustusele päästa kellegi elu? Miks peaksid sa olema sõdur, teades et sa hakkad elusid päästma? Hakka siis arstiks või kellekski selliseks.

(Naer).

MIDA SA ÕPETAJA ASEMELE NÜÜD TEEKSID?

Õpetaja: Kas sõdurid pole inimolendid?

Tüdruk: Jah, nad on inimolendid, kuid nad unustavad ära inimvääriskuse. Nad keskenduvad sellele, mis juhtub. Tulistamine, plahvatused ja kõik see. Nad on silmitsi väga raske ajaga. Inimese jaoks pole kerge teist inimest tappa. Ei ole. Kuid see, mis mõlgub nende mõtteis, on keeruline. Nende jaoks on raske mõelda, et ma kavatsen tappa inimolendi. Nad on inimolendid, kuid nad on silmitsi väga kohutava olukorraga. Nii et minu arvates pole neil aega mõelda.

Õpetaja: Niimoodi on ükskõik millises sõjasituatsioonis, kuid see ei tähenda, et võibolla inimesed ei peaks...

Tüdruk: Aga mu...

Õpetaja: Ma pole sinuga lahkarvamusel, ma nõustun sinu mõttega – vahel me unustame sõdades need asjad. Me keskendume pigem ellujäämisele.

Õpetajavideo transkriptsioonid 3/7

- Poiss: Ma tahaksin tõsta esile selle, et sõdurid on ka inimesed, kellel on südametunnistus. Nende jaoks pole see nii, et nad ise tahaksid tappa, kuid neid on õpetatud alati kaitsma oma maad. Keegi pole kunagi kuulnud sõdurist, kes astuks sisse kooli ja tulistaks kõiki. Nad ei ole ju kõik vägivaldsed ja muu sellist. Nad on inimolendid. Nad mõtlevad enne, kui nad midagi teevad. Nad ei tee midagi lihtsalt niisama, ilma mõtlemata ja seda ette planeerimata. Nii et enne kuhugi sisse tungimist või millegi tegemist teevad nad plaane ja teevad korraldusi, et see saab olema nii ja nii, me loodame, et need inimesed jäävad ellu ja need inimesed peavad surema. Nii et seda tahan ma teile öelda – isegi arstid, mõned arstid ei ole nii vaprad kui näivad. Ka nemad on samasugused nagu sõdurid.
- Õpetaja: Hea küll, liigume edasi, kiiresti...
- Tüdruk: Ma kuulsin, mida rääkis [eelmine õpilane], aga ma tahaksin toetada veidi seda, mida (tüdruk) rääkis. Noh, sõdurit on õpetatud tapma. Ja et kui ta tegutseb inimlikul moel, siis ma arvan, et vang pöörab talle selja ja ta sureb – sõdur. Ja sõdur mõtleb ainult enda elu peale, ja mitte vangi oma peale. Ma arvan, et ta tapab ja et ta peab tapma.
- Õpetaja: Hea küll, kas te võiksite mõelda mõnele seadusele, mis peaks olema kehtestatud sõja jaoks?

Õpetajavideo transkriptsioonid 4/7

ÕPILASTE ARVAMUSED. MISSUGUSEID REEGLEID VAJATAKSE RELVAKONFLIKTIS?

- Õpetaja: Teeme nii: kas te võiksite mõelda mõnele seadusele, mis peaks olema kehtestatud sõja jaoks. Kui te suudate mõelda välja mõne seaduse, mida peaks sõja puhul järgima, kirjutage palun vähemalt kaks või kolm mustandilehe lõppu? Siin on teie mustandilehed.
- Poiss: Sõja ajal ei tohiks tappa relvastamata sõdureid. Kui sõdur ei tapa kedagi, ei peaks teda tulistama.
- Õpetaja: Hea küll.
- Tüdruk: Halastada vangide peale.
- Õpetaja: Halastada vangide peale?
- Tüdruk: Tsiiviilelanikud peavad olema kaitstud ja lüüasaanud sõdureid ei tohi tappa.
- Õpetaja: Nii et nad peavad olema kaitstud?
- Poiss: Sõda peaks kestma mingi perioodi; sõja jaoks peaks olema aeg. Võib-olla, ütleme, et kui juhtub, et inimesed peavad võitlema, peaksid nad seda tegema ehk kuus kuud.
- Õpetaja: Kuus kuud?
- Poiss: Sest sõda mõjutab majandust ja muud sellist.
- Õpetaja: Nii et sa ütled, et ei peaks olema mingeid majanduskriise?
- Poiss: Jah.
- Poiss: Tappa ainult ennast kaitstes?
- Õpetaja: Hmm?
- Poiss: Tappa ainult ennast kaitstes?
- Õpetaja: Oh, ennast kaitstes.
- Poiss: Enesekaitseks.
- Õpetaja: Tappa ainult enesekaitseks.
- Poiss: Jah.
- Tüdruk: Kasutada tohiks ainult kuulidega relvi, mitte tuumarelvi.
- Õpetaja: Tuumarelvi mitte?
- Tüdruk: Jah.
- Õpetaja: See on huvitav.
- Poiss: Ma teeksin ettepaneku, et vangistatud sõdurite jaoks peaksid olema ette valmistatud koonduslaagrid, selle asemel, et neid tappa. Ja teine asi on see, et tsiiviilelanikke ei tohi tappa. Neid peaks kaitsma ja hoidma turvaliselt.
- Õpetaja: Mitte tappa tsiiviilelanikke.
- Poiss: Ma mõtlen ka inimesi, kes hoolitsevad kannatlikult haavatud inimeste eest, näiteks sõdurite eest. Näiteks inimesi, kes töötavad Punases Ristis, peaks säästma. Neid ei tohiks tappa, sest nende eesmärk pole võidelda, see ei puuduta midagi muud kui haavatud inimeste aitamist.
- Õpetaja: Hea küll.
- Poiss: Sõjaga peaksid olema seotud ainult sõdurid.
- Õpetaja: Ainult sõdurid?
- Poiss: Jah.
- Poiss: Ei tohiks kasutada maa-aluseid pomme, sest – mitte kõik neist – see võib plahvatada ja mõned neist plahvatavad iseenesest.
- Õpetaja: Ühtegi jalaväemiini ei tohiks kasutada.
- Poiss: Jah.
- Poiss: Teha vahet tsiiviilelanike ja sõjaliste sihtmärkide vahel.
- Õpetaja: Teha vahet tsiiviilelanike ja sõjaväebaaside vahel.
- Poiss: Jah, me peame meeles pidama, et me oleme vaenlased, mitte nende sõbrad. (Naer.)
- Õpetaja: Jah, mida sa ütlesid?

Õpetajavideo transkriptsioonid 4/7

Poiss: Sõda peaks pidama kindlas kohas, minema kõrbesse ja võitlema seal, nii et sa kaitseksid kõiki teisi tsiviilelanikke.

Õpetaja: Kõrbesse. Hea küll?

Poiss: Jah.

Tüdruk: Peaks olema meditsiiniteenistus.

Õpetaja: Meditsiiniteenistus? Sõja ajal lubatud?

Tüdruk: Sõda ei peaks toimuma, kui see vajalik pole

Õpetaja: Kui see vajalik pole? Sest on olemas vajalikke sõdu... jah?

Tüdruk: Kasulikke kohti ei tohiks hävitada.

Õpetaja: Mida?

Tüdruk: Kasulikke kohti.

Õpetaja: Kasulikke kohti mitte?

Tüdruk: Hävitada

Õpetaja: Hävitada.

Poiss: Vange ei tohiks karmilt kohelda.

Õpetaja: Vange mitte karmilt kohelda?

Poiss: Erivajadustega inimesi ei tohiks nende õigustest ilma jätta.

Õpetaja: Erivajadustega, nagu näiteks?

Tüdruk: Pimedad inimesed, kurdid inimesed.

Õpetaja: Ei peaks nende õigustest ilma jätma, hea küll.

Poiss: Peale selle peaks sõduril olema kindel arv, kui palju inimesi tappa.

MIDA SA ÕPETAJA ASEMELE NÜÜD TEEKSID?

Poiss: Tsiviilelanikke peab austama.

Õpetaja: Hea küll.

Poiss: Hea küll, nagu te teate, paljud inimesed ütlevad, et kirikuid ja koole ei tohiks õigupoolest pommitada või rünnata. Nii et ma tahaksin öelda, et peavad olema reeglid – vastaspoole sõdurid ei peaks võtma enda valdusse kirikuid ja koole, teades, et koole ja kirikuid ei tohi rünnata. Nii et ma arvan, et neil peaks olema laager kusagil mujal.

Õpetaja: Teisisõnu, tsiviilelanike vara tuleb austada.

Poiss: Jah.

Tüdruk: Sõdurile peab olema õpetatud, et enne tegutsemist tuleb mõelda.

Õpetaja: Või tuleks kõikidele sõduritele õpetada RHÕ-d.

Tüdruk: Ülemad peaksid sõjas ainult ise võitlema, ja siis sõdurid ainult abistaksid neid.

Õpetajavideo transkriptsioonid 5/7 osa 1

VIDEOTE VAATAMINE: ETTEVALMISTUS JA DISKUSSIOON

ESIMENE OSA

ETTEVALMISTUS: ARUTLEMINE TEEMAL „KES ON LAPS“

- Õpetaja: Esimene küsimus – oletame, et politseinik peatab sind ja ütleb sulle: „Lubage mulle oma isikutunnistus.“ Mida sa vastaksid?
- Poiss: Esmalt küsin, mis põhjusel ta mu isikutunnistust tahab.
- Õpetaja: Põhjus on see, et sa jalutad öösel ringi.
- Tüdruk: Mina vastaksin, et mul selleks õigus. Mis annab teile õiguse nõuda mult minu isikutunnistust?
- Õpetaja: Politseinik võib öelda: „Ainult turvalisuse põhjusel, rutiinne kontroll. Palun lubage mulle oma isikutunnistus.“ Kas teil on isikutunnistus? Mida te ütleksite?
- Õpilane: „Ei, mul ei ole isikutunnistust.“
- Õpetaja: Miks sul ei ole isikutunnistust?
- Poiss ja tüdruk: Ma ei ole nii vana, et isikutunnistust saada, ma olen alaealine, ma olen laps. Sellepärast ei ole mul isikutunnistust.
- Õpetaja: Seega, kes on laps?
- Tüdruk: Keegi, kes pole veel 18 aastat vana, alla 18-aastane.
- Õpetaja: Laps on keegi, kes on vähem kui 15 aastat vana. Teismeline on keegi, kes on vähem kui 20 aastat vana. Täiskasvanu on keegi, kes on 20 aastat vana või rohkem. Järelikult oled sa laps.

MILLISED ON LASTE VAJADUSED?

ÕPETAJA KÄSITLEB KOLME VAJADUSTE KATEGORIIAT:

	Bioloogilised	Psühholoogilised	Sotsiaalsed
Õpetaja:	Teine küsimus on: „Mida lapsed vajavad, kolm peamist asja“.		
Tüdruk:	Riided		
Poiss:	Tervis		
Tüdruk:	Füüsiline vorm.		
Tüdruk:	Bioloogiline areng.		
Tüdruk:	Keha		
Õpetaja:	Teine asi, mis puudutab tundeid?		
Tüdruk:	Hoolimine		
Tüdruk:	Seega on olemas psühholoogilised vajadused. Need on kõik lapsele omased tunnused.		
Poiss:	Sotsiaalsed tunnused.		
Õpetaja:	Lapse füüsilised vajadused		
Tüdruk:	Laps vajab toitu, riideid, peavarju ja kaitset.		
Õpetaja:	Mida nende vajaduste rahuldamine lapsele annab?		
Poiss:	See annab lapsele hea tervise ja arengu.		
Õpetaja:	Samuti areneb tema mõistus korralikult. Nagu öeldakse: „Hea tervis tähendab head mõistust.“ Mida te arvate psühholoogilistest vajadustest?		
Poiss:	Last tuleb hästi kohelda.		
Tüdruk:	Last tuleb mõista.		
Poiss:	Last tuleb kaitsta.		
Tüdruk:	Need psühholoogilised vajadused peavad olema rahuldatud. Ta vajab armastust, hoolimist ja stabiilsust.		
Õpetaja:	Milleni viib nende vajaduste rahuldamine?		
Tüdruk:	See viib selleni, et lapsest areneb tugev isiksus ja tema elus on tasakaal.		
Õpetaja:	Mida te arvate sotsiaalsetest vajadustest?		

Õpetajavideo transkriptsioonid 5/7 osa 1

- Tüdruk: Ta peab elama koos oma perekonnaga.
- Poiss: Tal on vaja oma perekonna armastust.
- Õpetaja: Tal on vaja oma perekonda.
- Tüdruk: Ta peab oma lapsepõlve nautima.
- Poiss: Tal on vaja oma dialoogi, keelt oma ühiskonnas.
- Õpetaja: Tal on vaja, et ühiskond õpetaks talle sellist dialoogi, demokraatlikku dialoogi.
- Õpetaja: Oletame, et on vastupidi.
- Poiss: Tal oleksid psühholoogilised probleemid.
- Tüdruk: Ta oleks nõrga isiksusega.
- Tüdruk: Ta oleks hälbinud.
- Õpetaja: Ta ei oleks tasakaalus. Tema isiksus oleks nõrk. Ta hälbiks. Ta oleks üksinda ja üksildane. Ta oleks kurb. Mida te arvate sotsiaalsetest tagajärgedest, kui asjad õigesti ei arene?
- Poiss: Ta oleks sotsiaalselt mahajäänud.
- Tüdruk: Ta oleks võhik.
- Poiss: Harimatu.
- Õpetaja: Sest selliseid asju õpitakse koolis. Ta oleks ühiskonnast välja jäetud.
- Poiss: Ta oleks kodutu.
- Õpetaja: Oleme seda teemat piisavalt käsitlenud. Nüüd aga, mis on see koht, kus laps areneb?
- Õpetaja: See on tema kodu.
- Tüdruk: See on tema perekond.
- Õpilane: Perekond, kodu.
- Õpetaja: Ilma perekonnata oleks laps kodutu.
- Õpilane: Kodutu.
- Õpilane: See oli esimene. Aga mis on teine koht?
- Tüdruk: Kool.
- Õpetaja: Sest koolis õpid sa paljusid asju.
- Õpetaja: Kui laps ei käi koolis, siis oleks ta...?
- Tüdruk: Ta oleks võhik.
- Tüdruk: Ta oleks harimatu.
- Õpetaja: Seega on need lapse jaoks väga olulised vajadused. Füüsilised, psühholoogilised ja sotsiaalsed, kodu, ja kool. Ilma nendeta on laps ilma tulevikuta ja hälbinud.

Õpetajavideo transkriptsioonid 5/7 osa 2

VIDEOTE VAATAMINE: ETTEVALMISTUS JA DISKUSSIOON

TEINE OSA

ETTEVALMISTUS: DISKUSSIOON VIDEO „MA EI TAHA TAGASI MINNA“ ÜLE.

ENNE VIDEO VAATAMIST JAGATAKSE ÕPILASED JÄRGMISTESSE RÜHMADESSE:

ABRAHAM (POISS „VÕITLEJA“)

COMFORT CASSELL (TÜDRUK „VÕITLEJA“)

CAMARRA (ÜLEM)

- Õpetaja: Niisiis moodustage laudkond ja korrastage oma informatsioon ja valige eestkõneleja. Tehke koostööd. Arutelu ajal saate üksteiselt abi. Te peate ette valmistuma, sest teie kolleegid võivad teile küsimusi esitada.
- Õpilane: Mida nad Teie arvates võivad meilt küsida?
- Õpetaja: Esimene rühm – Abrahami rühm – rühm, kes tegeles Abrahamiga...
- Poiss: Abraham elas rahulikult ja siis algas sõda ja ta kaotas oma perekonna. Nii osales ta sõjas ja tappis palju inimesi. Muidugi proovis ta lõpuks uuesti ühiskonnaga kohaneda, aga tal oli mõningaid raskusi.
- Õpetaja: Kui vana ta siis oli? Abraham?
- Poiss: Üksteist.
- Õpetaja: Kas ta ühines võitlusega vabatahtlikult või sunniviisiliselt?
- Õpilane: Ta oli vabatahtlik.
- Õpetaja: Miks?
- Õpilane: Sest ta tahtis oma vanemate eest tasuda. See oli kättemaksu küsimus.
- Õpilane: Temast sai sellepärast sõdur, et ta tahtis oma vanemate eest kätte maksta.
- Tüdruk: Ta ütleb, et tahtis minna sõjaväkke nagu tema sõbradki, sest ta tahtis olla oma sõpradega.
- Õpetaja: Sest tal ei olnud enam sõpru, kellega mängida. Seega oli kaks põhjust: kättemaks ja sõpradega koosolemine.
- Õpilane: Tema perekond oli hävitatud. Peale vanaema ei olnud tal rohkem pereliikmeid.
- Tüdruk: Tema elu oli hävitatud.
- Õpetaja: Niisiis, kas ta oli vabatahtlik või ei?
- Tüdruk: See kõik sunnib teda sõjaväkke minema, sest see kõik aitab kaasa tema sõduriks, võitlejaks saamisele.
- Õpetaja: Nii et tingimused sundisid teda selleks – mitte perekond, mitte sõbrad. Lõpuks tuli ta tagasi oma vanaema juurde ja püüdis normaalset elu elada.
- Õpilane: Võiksime öelda, et ta oli sunnitud, sest kui ta oleks olnud vabatahtlik, oleks ta jäänud kauemaks.

Õpetajavideo transkriptsioonid 6/7

ÕPILASTE ESITLUSED „KUI SA VÕIKSID MAAILMALE KÕNELDA“

PEALE VIDEO „MA EI TAHA TAGASI MINNA“ VAATAMIST JA DISKUSSIOONI ANTI ÕPILASTELE ESITLUSE ETTEVALMISTAMISEKS 15 MINUTIT.)

Poiss: (loeb) „Sõjaülematele. See on ülemaailmne ettepanek kõikidele ülematele, kellele on usaldatud juhtimine. Lubage mul alustada Hollandi monarhi Katariina sõnadega ja ma tsiteerin: „Teie tänased teod otsustavad teie homse tuleviku“. Meie tulevik on meie lapsed. Milleks kasutada neid selleks, et teha halba, kui nad võivad teha head? Milleks neile viga teha, kui me võime neid armastada. Meie kui lapsed palume teid mitte värvata alla 18-aastaseid lapsi sõjas osalema. Me loodame, et meie palve saavutab teie heakskiidu. Täna teid.“

(aplau)

Õpetaja: Liigume daamide laudkonna juurde.

Tüdruk: (loeb) „Tahaksin kõnetada seda olulist dokumentaalfilmi, kus teie kui ülemad kasutate noori lapsi, isegi tüdrukuid sõduritena.“

Tüdruk: (loeb) „Kas te ei tea, et kui te kasutate lapsi sõjas, saadate te teistele negatiivse sõnumi? Alla 18-aastaseid lapsi ei tohiks sõjas kasutada. Neil on puudu haridusest, nad kannatavad emotsionaalse ängi all. Kaasates neid sõtta, jätate nad ilma nende normaalsest kasvatusesest. Nad võivad olla ohuks oma ühiskonnale, ja mis kõige tähtsam, nemad on juhid homsel päeval.“

Tüdruk: (loeb) „Ma ei ole nõus sellega, et noored lapsed kaasatakse sõtta või isegi sellega, et nad on sõdurid, sest nad kõik kardavad seda ja ma olen nõus ka sellega, et nemad on juhid homsel päeval.“

Õpetaja: Hästi tehtud.

(aplau)

Poiss: Hea küll (loeb) „Tere õhtust, daamid ja härrad. Kõikide maailma laste nimel tahaksin ma öelda et meile, lastele, ei meeldi hakata sõduriks, sest meid hakkavad painama inimesed, keda me tapame ja mõned meist, mõned minu sõjasegsetest sõpradest tegid enesetapu ja mõned neist on taastusravikeskustes ja muud sellist.

Oli aegu, kui ma tahtsin end tappa, kuid praegu tahan ma võidelda kõigi maailma laste eest, sest ma ei taha et neist saaks minusugused ja et nad peaksid põrgust läbi käima nagu mina seda pidin. Nagu te näha võite on mu elu üks segadus. Vaadake mind – mu tunded on, ma näen välja nagu sant, oh jaa, kuid, kui te ei taha et teie lapsed minusugused välja näeksid, palun, ma palun teid – ärge kasutage neid sõduritena.“

(aplau)

Poiss: (loeb) „Tere õhtust, daamid ja härrad. Ma olen siin, et rääkida kõigi maailma laste nimel. Tahan lihtsalt esitada oma palve seoses laste võitlemisega.

Et sellele peaks kohe lõpu tegema, sest need lapsed, kes on võitlejad, ei peaks võitlema sellepärast et ema perekond tapeti. Teiseks olen ma kindel, et juhid kasutavad praegu ära laste emotsionaalset ängi. Sest lõppude lõpuks on see kõik juhtide kasu pärast. Nii et palun lihtsalt teil nende sõnade üle järele mõelda, sest need lapsed, kes tapetakse, võiksid olla homme juhid.“

Õpetaja: Hea küll.

(aplau)

Õpetaja: Viimane laudkond.

Poiss: (loeb) „Tere õhtust, kaasinimesed ja sõjaülemad, sellel kahe tuhandenda aasta seitsmenda kuu neljandal päeval. Meie, maailma lapsed, tahaksime tuua teile sõnumi – päästa kaasinimesed hävingust. Tuleviku pärast, mis on meie noortes kätes, meie laste kätes. Kui te kasutate meie nooremat põlvkonda lahingus võitlejatena, ei jää meile seemneid kasvama. Täiskasvanuteks peetakse kaheksateistaastaseid lapsi, nii et laske meil elada maailma jaoks ja mitte haa jaoks.“

(aplau)

KUIDAS SA ÕPETAJA ASEMELE AITAKSID ÕPILASTEL SEOSTADA NEED MÕISTED NENDE ENDI ELUGA?

Õpetaja: Te saite väga hästi hakkama ja mul on hea meel, et film, video mõjus teile positiivselt.

Võtame kokku, mida täna õppisime oma ühiskonna kohta, sest jõukudes, meil on jõukudes lapsi. Ma pean silmas seda, et jõugutegevus on täiesti vale – see pole sõda. Hästi? See on täiesti vale, kuid samas, nemad kasutavad lapsi ära, õige? Nii et viige see ühiskonda ja aidaku meid Jumal. Et me ei peaks kunagi värbama lapsi ühegi sõja, mässu või mille iganes jaoks, hästi? Kas keegi tahab midagi öelda?

Poiss: Härra, on midagi olulist, mille te välja jätsite, härra ja nagu Martin Luther King ütles, härra: „Mul on üks unistus“, härra, ja värvates lapsi võitlejateks, härra, võtate ära nende tuleviku, härra, mis tähendab automaatselt seda, et te röövite nende unistuse, härra.

Õpetaja: Jah, te röövite nende unistuse.

Poiss: Ja selle jätsime me põhimõtteliselt kõik välja, härra.

Õpetaja: Hea küll, täna teid.

Õpetajavideo transkriptsioonid 7/7

ISIKLIKU KOEMUSE KASUTAMINE MÕISTETEST ARUSAAMISEL: ERAPOOLETUS JA VÕRDSUS

SELLEL KOHTUMISEL PANE TÄHELE MÕNINGAID MOODUSEID, KUIDAS ÕPETAJA LÄHENEB ÕPILASTE KOEMUSELE, ET AIDATA NEID RASKETEST MÕISTETEST ARUSAAMISEL)

Õpetaja: Tere hommikust, klass.

Klass: Tere hommikust.

Õpetaja: Kuidas teil täna hommikul läheb?

Klass: Hästi...

Õpetaja: Hea küll, klass, täna vaatame uusi mõisteid: erapooletus ja võrdsus. Mida te mõtlete nende kahe termini all? Alustuseks, mida te mõtlete erapooletuse all. Ma tean, et pole kerge nende kahe termini vahele piiri tõmmata, kuid proovime. Mida te mõtlete termini all „erapooletus“? Mida see teie arvates tähendab? Hea küll, kuulame... Mandissa?

Tüdruk: Minu arvates tähendab erapooletus nagu sekkumist või nagu mitte osa võtmist, mitte inimese eelistamist, nagu näiteks, kui kaks inimest võitlevad, näiteks sinu sõbrad ja siis sa oled selle sees ja siis sa pead nende kasuks otsustama.

Sa ei pea valima üht teiste hulgast, sa lihtsalt valid nad kõik, sa ei võta osa kellegi...

Õpetaja: Nii et sa ei ole kellegi poolt?

Tüdruk: Jah.

Õpetaja: Nii et erapooletus puudutab mitte kellegi poolt olemist? Kas te olete kõik nõus?

Õpetaja: Kas te olete kõik nõus? Kas keegi on ehk teisel seisukohal? Mida te mõtlete erapooletuse all? Te kõik olete nõus, et see tähendab mitte kellegi poolt olemist. Niisiis, vaatame võrdsust. Mida tähendab teie arvates võrdsus? Mida tähendab olla võrdne? Kui te olete võrdsed, kas see tähendab, et te ei aita?

Poiss: Ei.

Õpetaja: Kas see on seesama mis argus – võrdsus? Oled sa argpüks? Sa ei taha kellegi poolt olla. Niisiis oled sa teisisõnu argpüks?

Tüdruk: Ma ei saa sellega nõustuda, sest need inimesed aitavad inimesi, mitte loomi, nad aitavad ka inimolendeid, nii et ei ole mingit kellegi poolt olemist.

Õpetaja: Hea küll, nad aitavad.

Tüdruk: Ma mõtlen seda, et kui need inimesed aitavad, siis pole oluline, kelle poolt nad on, sest nad ei taha inimesi omada – sa võid ju poole valida, ja teised inimesed kannatavad sinu poolevalimise tõttu, nii et on parem mitte valida, vaid lihtsalt kõiki toetada.

Õpetaja: Hästi, kõigi toetamine.

Poiss: Minu arvates pole sa argpüks, sest kui su sõber võitleb kellegagi ja sina ei ole kellegi poolt, ei tähenda see argust. Kui sa oleksid argpüks, oleksid sa oma sõbra poolt, sest mõtleksid, et su sõber võib su peale vihaseks saada...

Õpetaja: Nii et lõppude lõpuks tahad sa kõiki aidata?

Tüdruk: Ma arvan, et võrdsus ei ole argus, sest nagu enne öeldi, humanitaartöötajad aitavad teisi inimesi ja klann – ei tahtnud, et nad aitaksid teisi inimesi sõjas, ei tahtnud, et nad aitaksid nende vaenlasi. Nii et humanitaartöötajad aitasid mõlemaid. See näitab, et nad ei ole argpüksid, sest kui nad aitavad mõlemat, võivad teised vihaseks saada ja tappa ka humanitaartöötajad. Miks nad aitavad mõlemaid inimesi? Niisiis riskivad nad oma eluga ja nad pole argpüksid

ÕPILASTEL PALUTI KIRJUTADA OMA ISIKLIKUST KOEMUSEST SEoses ERAPOOLETUSE VÕI VÕRDSUSEGA.

Õpetaja: Hea küll, see lugu kõlab nii: „Nii minul kui mu õel oli vaja koolis kingi; meile näidati uut vormi ja ma tahtsin seda vormi. Nii otsustas mu ema osta kõigepealt mu õele kingad ja mina pidin valima, kumba ma tahan esimesena – kingi või vormi. Minu õde sai kingad, aga minul pole ikkagi mõlemaid. Alguses mõtlesin, et ema on ühe poolt, kuid mõistsin, et õel oli kingi hädasti tarvis. Minul ei olnud vaja nii kingi kui vormi nii hädasti kui temal. Nii et minu arvates oli siin tegemist võrdsuse ja mis veel – erapooletusega, sest lõppude lõpuks sain ma selle, mida mul vaja oli.

Õpetaja: Hea küll, ja kuidas avaldub siin võrdsus? Kes vajab hädasti kingi? Õde, ja mida tegi ema?

Klass: Ta ostis õele kingad.

Õpetaja: Ta ostis õele kingad, sest õel oli kingi hädasti tarvis.

Õpetaja: Siin on teine lugu. „Kui mu ema oma õdedega riidleb, on mu õed tema poolt, sest perekond tekitab alati talle raskusi. Mina isiklikult kellegi poolt ei ole; mina lihtsalt mängin oma nõbudega ja räägin nendega nagu tavaliselt. Kuigi ma tean, et ema perekond... „oh, mida siin öeldakse – ma ei suuda seda lugeda...“ Kuigi ma tean, et ema perekonnal, või emal pole selles asjas õigus, räägin ma lihtsalt mõlema poolega. Kuigi mu õed ja mu isa seda ei mõista, mina mõistan. Ma pean silmas seda, et miks üldse kellegi poolt peab olema, võib jääda erapooletuks ja keegi ei pane seda pahaks – minu ema vist ei pane. Selles loos ei ole võrdsust, aga siin on erapooletus.“

Õpetaja: Kuidas avaldub siin erapooletus?

